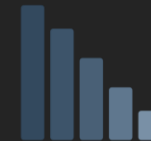

Hvordan tæller man seksuelle krænkelser og overgreb?

Program

15:15 – 15:20: Velkomst v. Trine Cosmus Nobel, PhD fellow, Roskilde Universitet

15:20 – 15:45: *Self labelling* og *behavioural list*-metoder til måling af seksuel og kønnet chikane v. Maj Britt Nielsen, seniorforsker, Statens Institut for Folkesundhed

15:45 – 16:10: Ph.d.-studerendes oplevelser med seksuel og kønnet chikane v. Rune Vammen Lesner, seniorforsker, VIVE

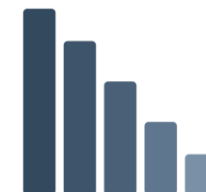
16:10 – 16:25: Pause m. kaffe og kage

16:25 – 16:30: Overrækkelse af prisopgaver

16:35 – 16:45: Et eksperimentelt studie af tilegnelsen af finansiel viden i en finansialiseret hverdag v. Benjamin Rom & Hjalte Jørgensen, Københavns Universitet

16:45 – 16:55: Outcome-relateret nonresponse bias i moderne surveypraksis v. Anton Munch & August Eie Albertsen, Aarhus Universitet

16:55 – 17:00: Afrunding

Næste arrangement

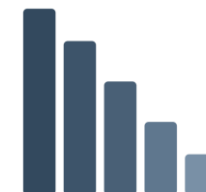
Surveyeksperimenter: Kausalitet og kvalitet

10. marts 2026

Klokken 15-17

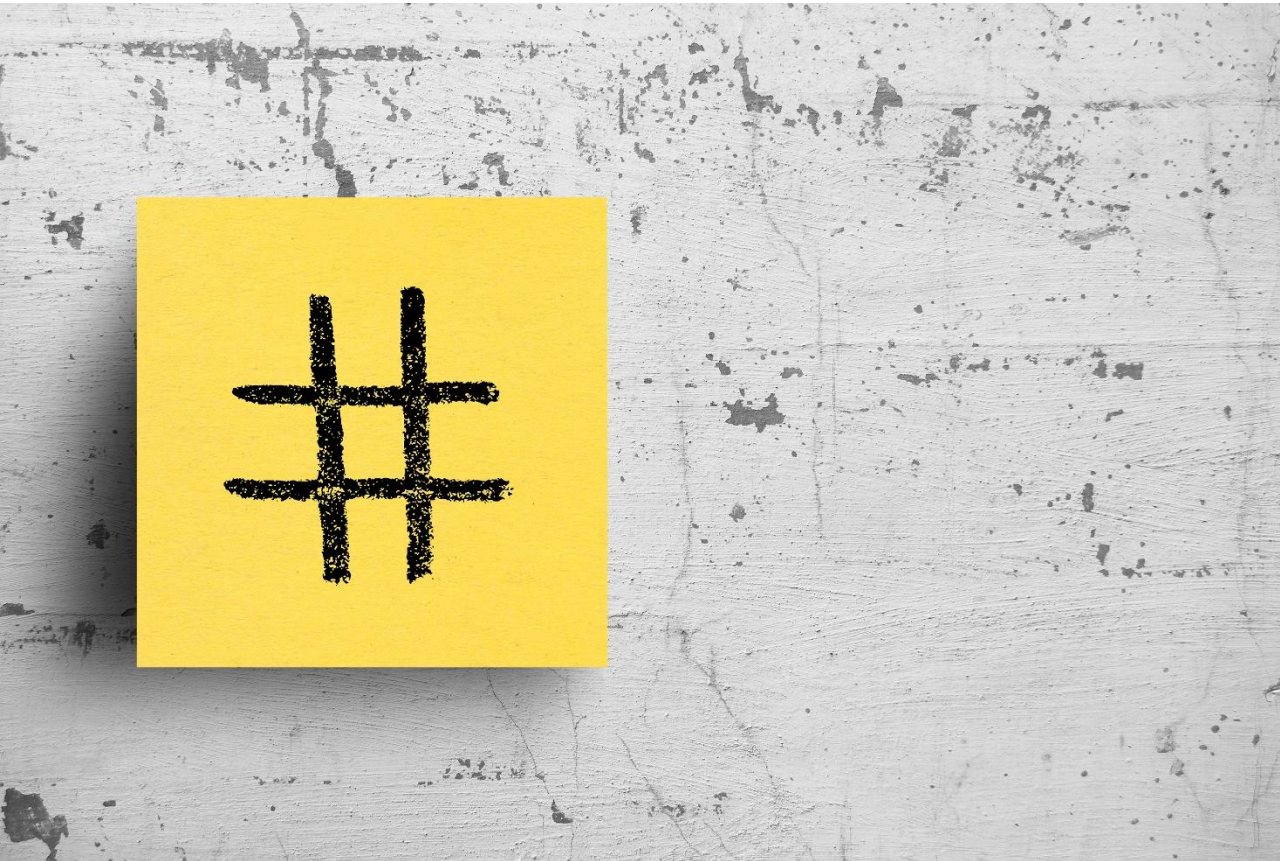
CSS 35.01.06

Center for Sundhed og Samfund (CSS), se kort i pdf format Øster
Farimagsgade 5, Bygning 35, 1 sal
København K, 1353

Seksuel chikane

Maj Britt Dahl Nielsen, seniorforsker
Statens Institut for folkesundhed
Syddansk Universitet

Forskellige perspektiver

Juridiske definitioner

Forskningsbaserede
definitioner

Almindelige menneskers
forståelse

Sex eller magt?

1. Biologisk forklaringsmodel
2. Sociokulturel/feministisk forklaringsmodel
3. Organisatorisk forklaringsmodel

Definitioner

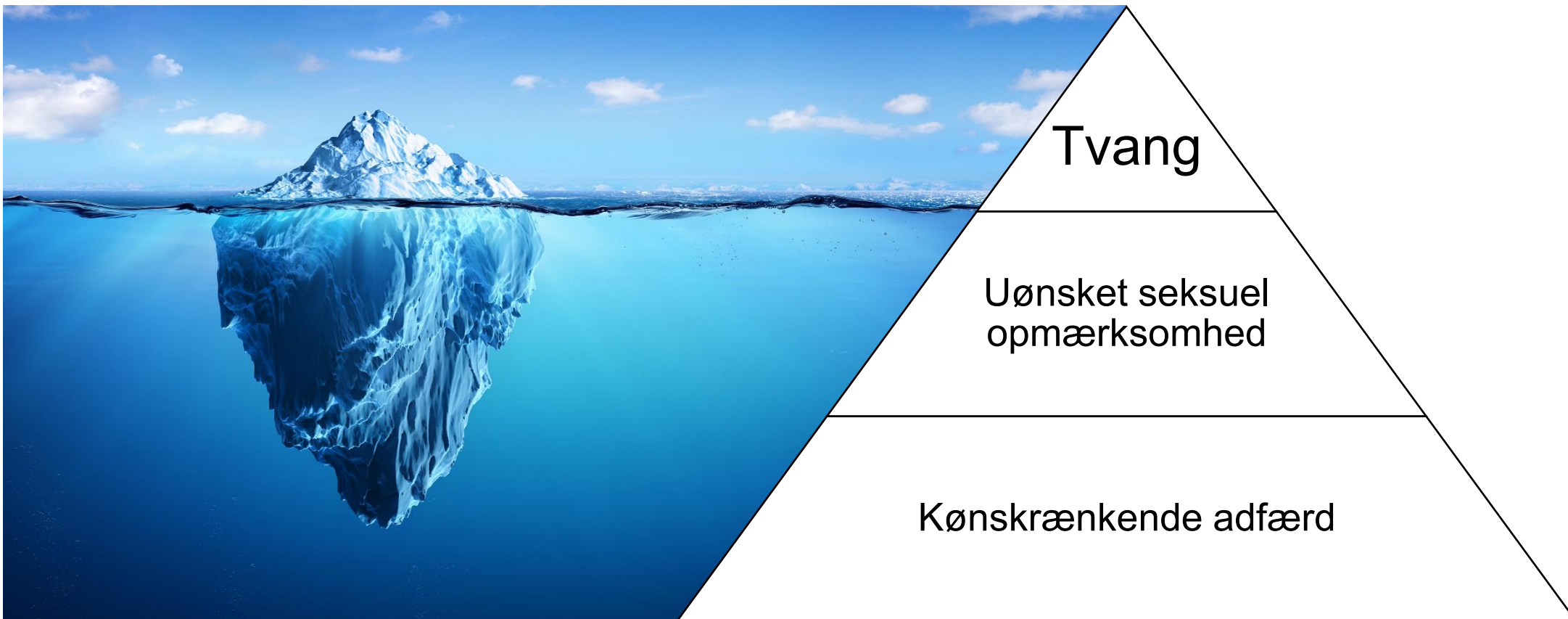
EU Law: Sexual harassment is when *”Any form of **unwanted verbal, non-verbal or physical** conduct of a **sexual nature** occurs, with the **purpose or effect** of **violating the dignity** of a person, in particular when creating an **intimidating, hostile, degrading, humiliating or offensive environment.**”*

International Labour Organization (ILO): *Any conduct of a **sexual nature** in the workplace or in connection with work, which, in the perception of the recipient, **can reasonably be seen** as creating an **offensive, intimidating, hostile or humiliating** working environment for that person or is used as the basis for a decision which affects that person’s employment or professional situation*

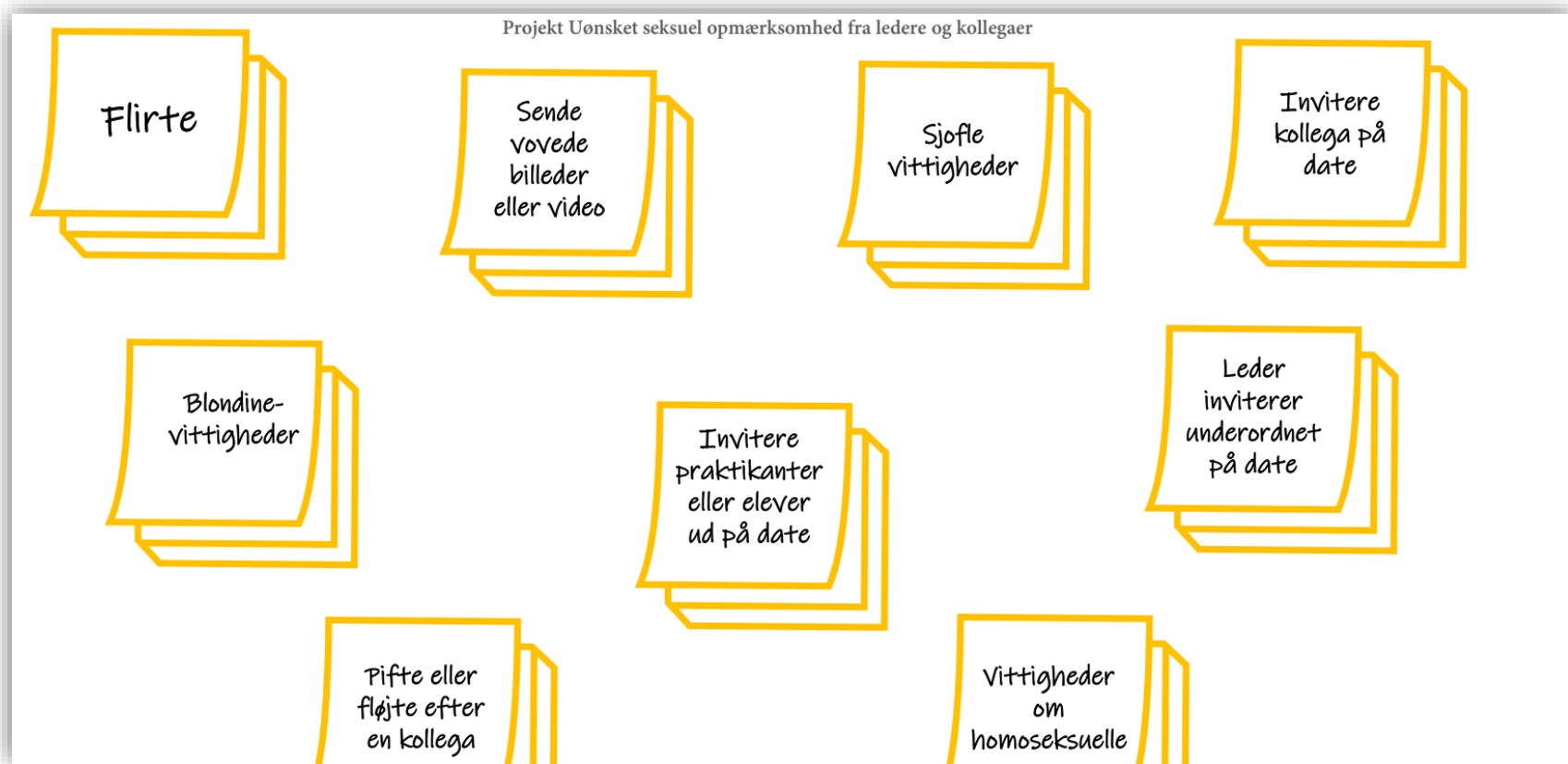
Fitzgerald (1997): *Unwanted **sex-related behavior** at work that is appraised by the recipient as **offensive, exceeding her resources, or threatening her wellbeing***

Berdahl (2007): Sex-based harassment is: *Behavior that **derogates, demeans, or humiliates** an individual based on that individual’s sex*

Forskellige former for seksuel chikane

Hvad er seksuel chikane?

Det sker ikke her...

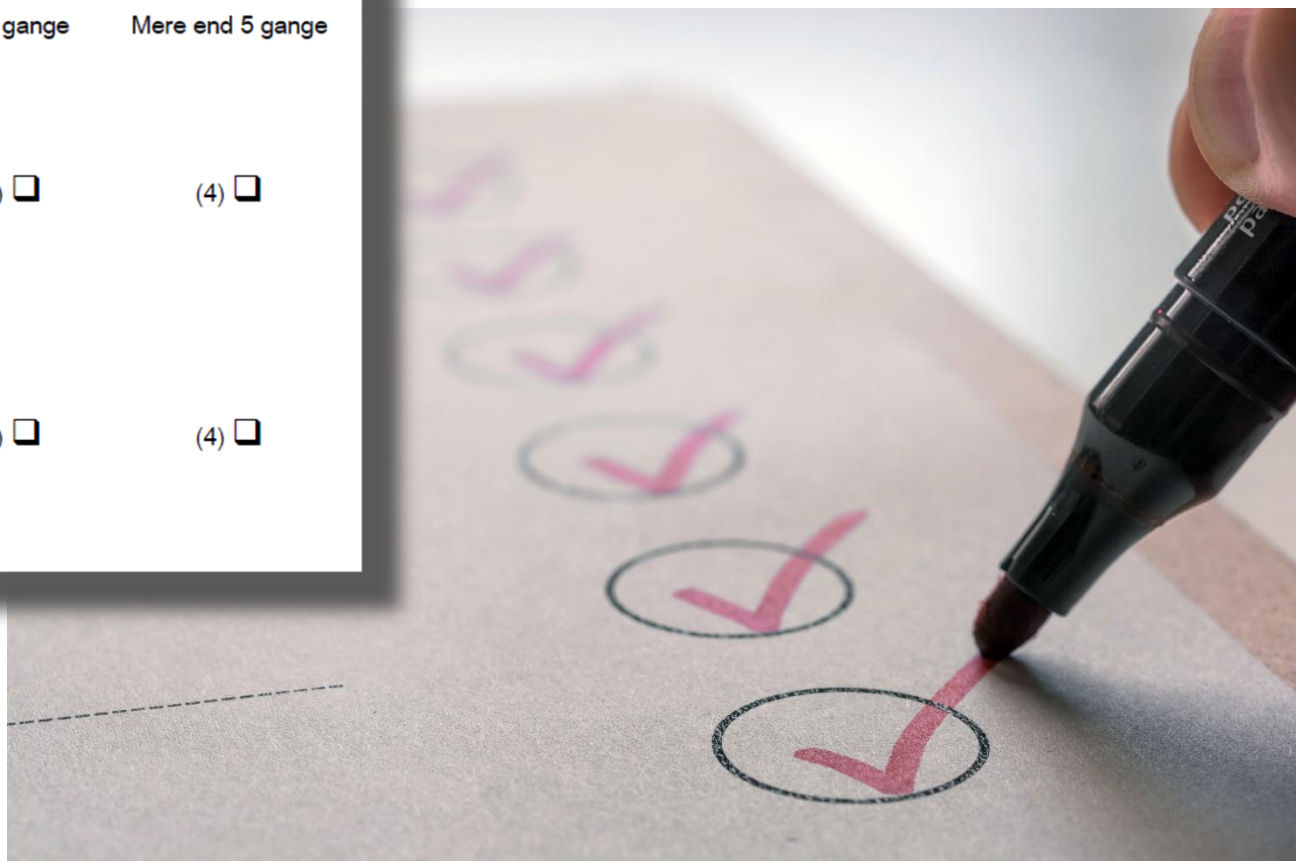

Hvordan måler vi seksuel chikane?

1. Self-labelling
2. The behavioral list method

6. Hvor mange gange har du i løbet af de sidste 12 måneder været udsat for:

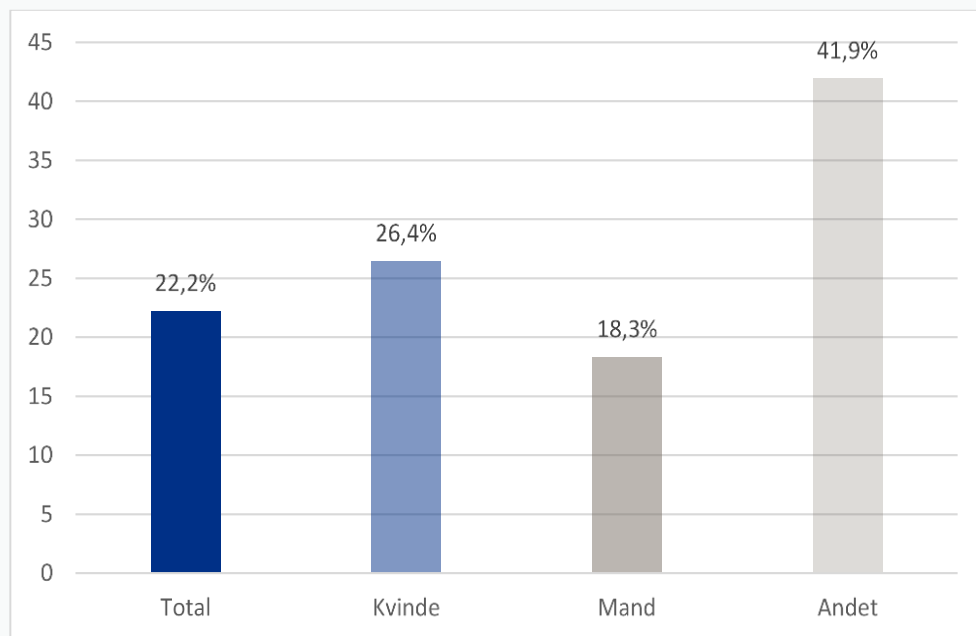
	Aldrig	Én gang	2 - 5 gange	Mere end 5 gange
Uønskede seksuelle kommentarer om din krop, tøj eller livsstil	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Uønskede seksuelle kommentarer i en større gruppe/forsamling	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

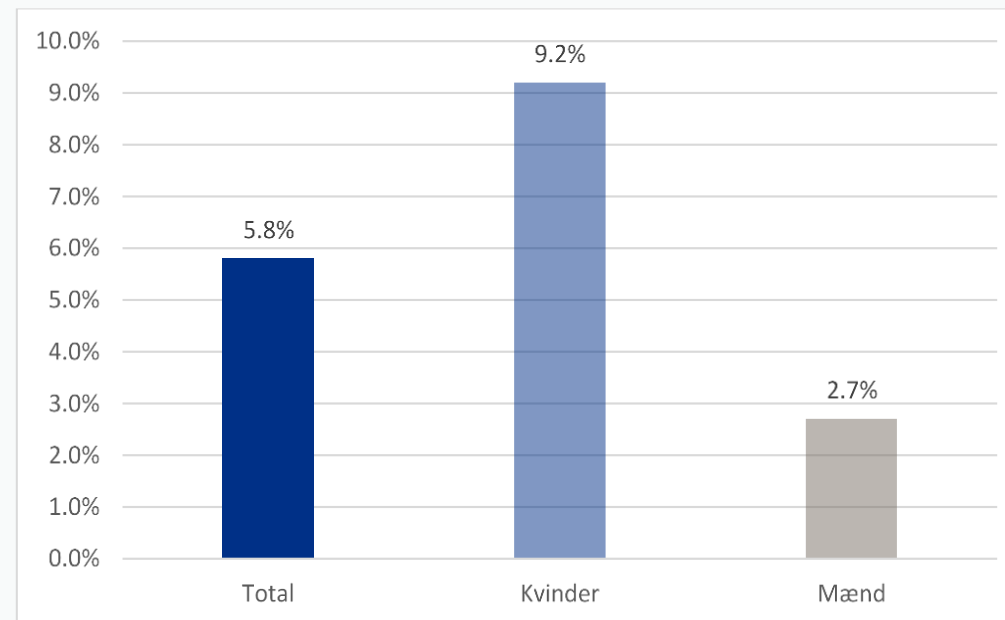
Forekomst i Danmark 2021

Survey of about ca. 9.000 persons from representative sample of working population

Behavioral list method

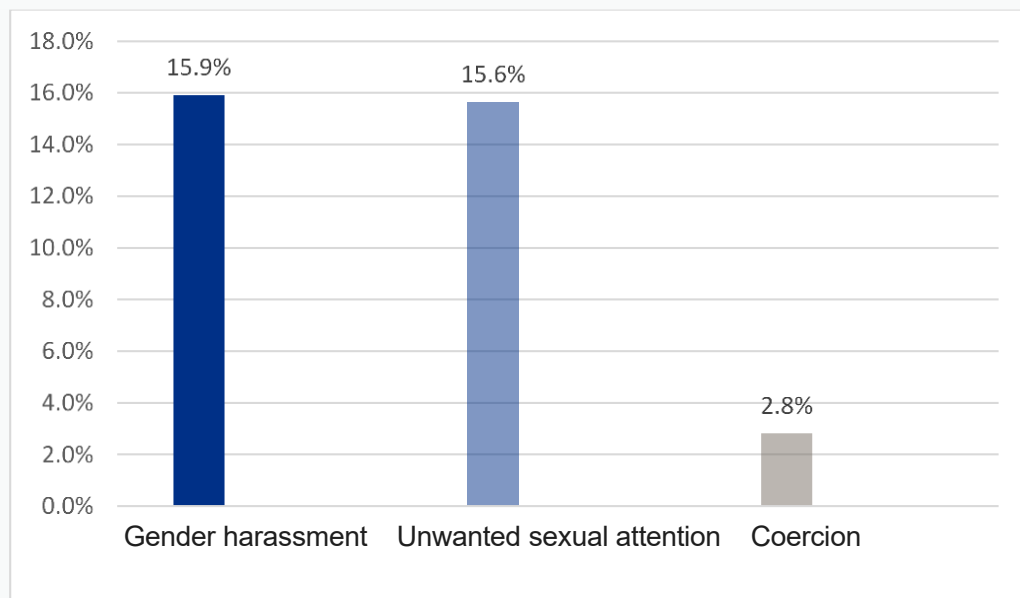

Self-labelling

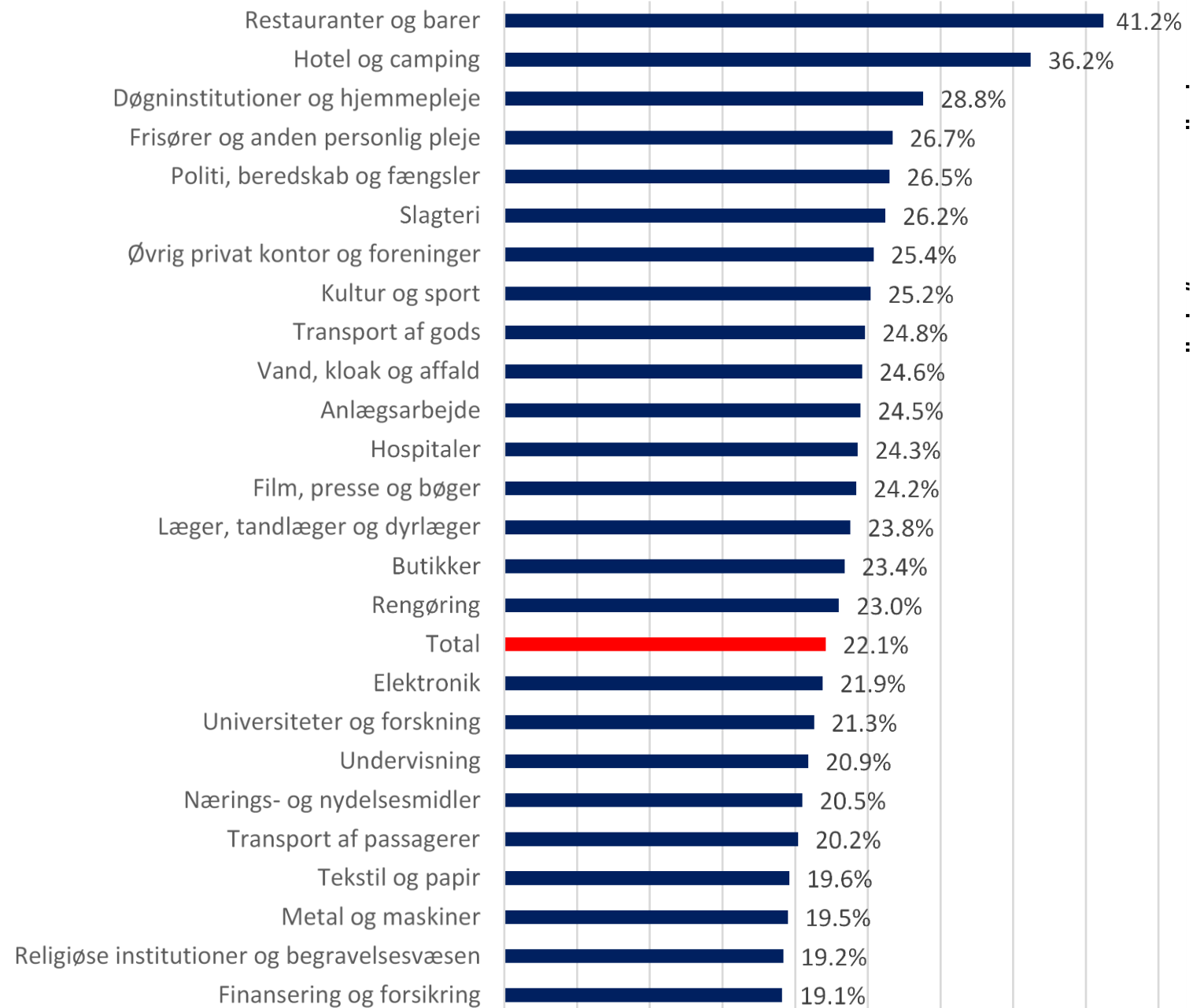
Source: Larsson et al. 2022. NFA Forskningsnotat: initial afrapportering af undersøgelsen "Uønsket seksuel opmærksomhed og chikane på arbejdspladser i Danmark". <https://at.dk/media/7574/initial-afrapportering.pdf>

Forekomst: Forskellige typer af adfærd

Source: Larsson et al. 2022. NFA Forskningsnotat: initial afrapportering af undersøgelsen "Uønsket seksuel opmærksomhed og chikane på arbejdspladser i Danmark". <https://at.dk/media/7574/initial-afrapportering.pdf>

Forekomst: Branche

Source: Larsson et al. 2023. Undersøgelse af Uønsket Seksuel Opmærksomhed og chikane på arbejdspladser i Danmark (USO-DK)".
<https://nfa.dk/da/Forskning/Udgivelse?journalId=7db7ba4d-c384-416b-b152-3337a730b5d9>

Hvordan ved man om det er seksuel chikane?

Resultater fra et kvalitativt studie

Seksuel chikane vs. uønsket seksuel opmærksomhed

Det er sådan hvor man bliver rørt ved på skulderen eller man får et klap i røven.... eller at det også kan være en form for afpresning, at hvis man ikke vil have sex med en eller anden kan man ikke få lønforhøjelse

Uønsket seksuel opmærksomhed
Hvor uønsket seksuel opmærksomhed kan være hvis mænd for eksempel stirrer på ens bryster. Ofte gør de det faktisk ubevidst, men det er uønsket opmærksomhed

Det tager tid

Dengang ville jeg ikke have været ærlig over for mig selv... om hvad der skete

Fordi jeg viste ikke at det var forkert, da jeg 19. Altså jeg vidste, at det var ydmygende.

Var det alvorligt nok?

Det skulle være fysisk, før jeg ville være sikker i min sag på at det var noget forkert. Alt det andet kan dækkes ind under noget der er sagt i en god mening, eller noget der er sagt i sjovt

Man hører så tit om voldtægter, som der ikke sker noget med, så tænker man bare hvem gider at tage det her seriøst? Der er jo ikke sket noget sådan rigtigt fysisk ud over en gang. Hvem gider at tage det seriøst? Ud over mig, og de andre der det er gået ud over.

Det er da helt normalt

Det bidrog også til, at jeg følte ikke, at det var en hetz, fordi de var også hårde mod hinanden. Men det var jo ikke på den måde seksuelt. Der var bare lidt en hård tone (Dakota)

Jeg har bagatelliseret det meget, jeg har tænkt, at det var standart. Fordi jeg har hørt det fra så mange andre af mine veninder

Jo mere jeg taler om det

Jo mere jeg taler om det,
desto mere virkeligt bliver det.
Da jeg kun tænkte på det,
kunne jeg lade som om, at det
ikke var sket

Jo mere jeg snakker om det,
så føler jeg måske mere og
mere, at det er okay, at jeg
ikke synes det er i orden. Hvor
jeg en kort tid tænkte det også
bare var mig, der var lidt
snerpet og feminist og alt
muligt

MeToo

Det har givet et lidt andet sprog. Før forholdte man sig til det på et teoretisk plan. Men nu kan man lidt nemmere komme frem til at nej, det var ikke i orden, for det er ligesom de historier jeg har læst. Så jeg kan sige det ikke er i orden lidt hurtigere end jeg kunne før (River)

Metoo modbølge

Jeg synes der er kommet en modbølge til MeToo om 'at folk er også så sippede' og 'vi er så trætte af folk, der er krænkede' og sådan. At gøre grin med folk, der har følt sig krænket over forskellige ting og sager. Det synes jeg egentlig var lidt ubehageligt

Kontakt

- **Maj Britt Dahl Nielsen**
- Statens Institut for Folkesundhed
- Studiestræde 6, København
- mbdn@sdu.dk

Om Statens Institut for Folkesundhed

https://www.sdu.dk/da/sif/forskning/projekter/uoensket_seksuel_opmaerksomhed_fra_ledere_og_kollegaer

Seksuelle krænkelser og kvinders karriere i akademia

*Rune Vammen Lesner (VIVE), Olle Folke
(Stockholm University) og Johanna Rickne
(Stockholm University)*

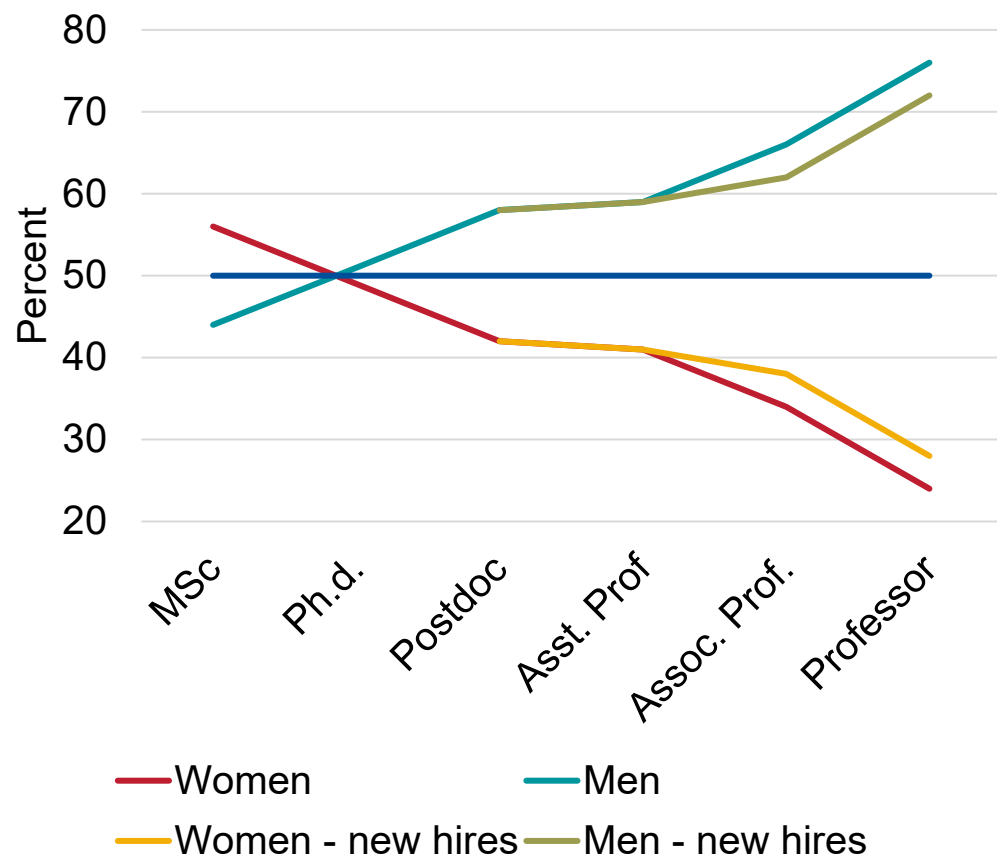
Selskab for Surveyforskning

KU, d. 4/2-2026

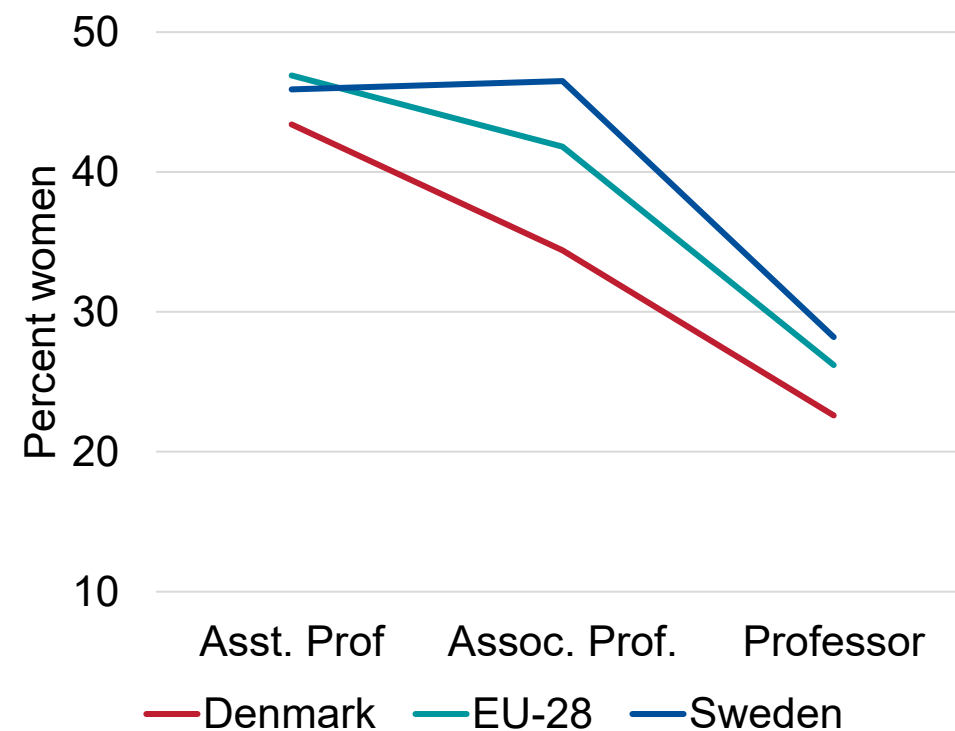

VIVE

The Leaky Pipeline

Uddannelse og Forskningsministeriet (2023)

EU Commission, She Figures (2021)

Arbejdsmiljøet på de danske universiteter - en potentiel grobund for sexistiske hændelser

- Hierarkiske struktur
- Korte ansættelseskontrakter
- Små arbejdsgrupper
- Adgang til laboratorier, redskaber og data
- Meget kompetitive ansættelsesprocesser
- Internt arbejdsmarked

Forskning om seksuelle krænkelser og kvinders karriere

- > Den eksisterende forskning peger på forklaringer, der er forankret i:
  - > Forældreskab og omsorgsforpligtelser (fx Lazear & Rosen, 1990; Bertrand, Goldin, & Katz, 2005; Folbre, 2024; Waldfogel, 1997)
  - > Ufleksible arbejdsvilkår (fx Goldin, 2014; Wiswall & Zafar, 2018)
  - > Kønsbias i vurderinger af jobpræstationer (fx Sarsons et al., 2021)
- > Survey forskning viser, at kvinder, der oplever krænkelser, har større sandsynlighed for at:
  - > Udtrykke intentioner om at forlade deres job, Workplace exit (Folke & Rickne, 2022; Willness, Steel & Lee, 2007; Sims, Drasgow, & Fitzgerald, 2005)
  - > Skift til arbejdspladser med lavere løn (McLaughlin, Uggen & Blackstone, 2017; Folke & Rickne, 2022)
- > Kvindelige akademikere angav at et toxisk arbejdsmiljø var en væsentligere årsag til at overveje at forlade akademia end work-life balance (Spoon et al., 2023)

Metode

Kvantitativ analyse

- Spørgeskema id i 2023 til alle, der påbegyndte en ph.d.-uddannelse mellem 2010 og 2018 og som var bosiddende i DK
  - Svar fra 5.455, 37%
  - Balanceret (køn/nationalitet)
- Registerdata bla. om karriereforløb og sundhed

Kvalitativ analyse

- Fokusgrupper
- Dagbøger med refleksionsnotater
- Individuelle interviews og geninterviews
- *Ditte Andersen, Josefine Frøslev-Thomsen, Maluhs H. Christensen, Sigrid T. Grønfeldt*

Måling af seksuelle krænkelser

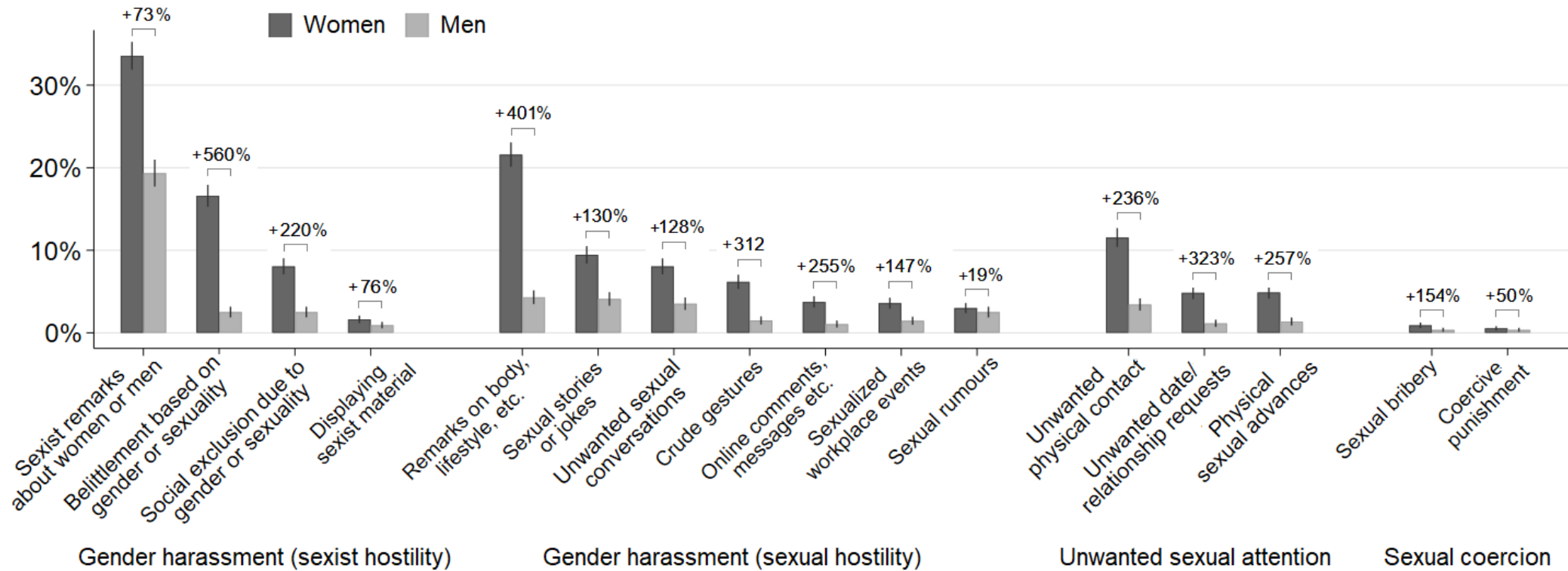
Behavioral experience surveys

- > *Sexual Experiences Questionnaire* listing 16 behaviors (out of the 21 in IWS)
  - > Høj konstruktvaliditet: Cronbach's $\alpha = 0,86$ for kvinder og 0,92 for mænd
  - > Faktoranalyse viser én latent variabel, der omfatter alle 16 adfærdstyper
  - > Dummyvariabel i hovedanalyse
- > **47%** af kvinderne oplevede seksuelle krænkelser under deres ph.d.-ansættelse (mænd: 26 %)

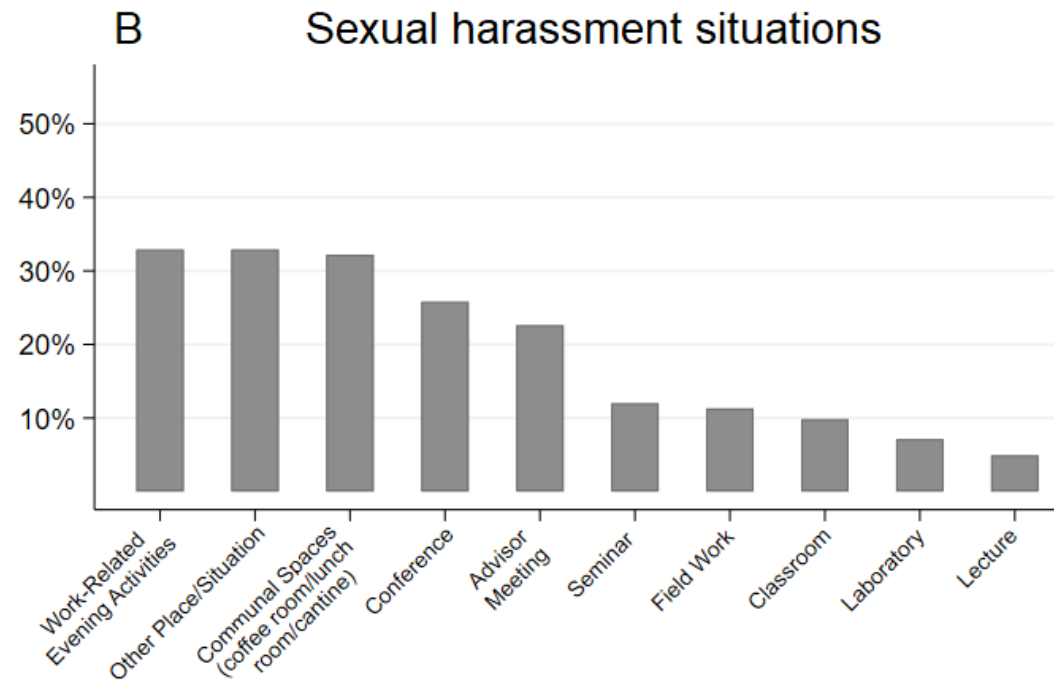
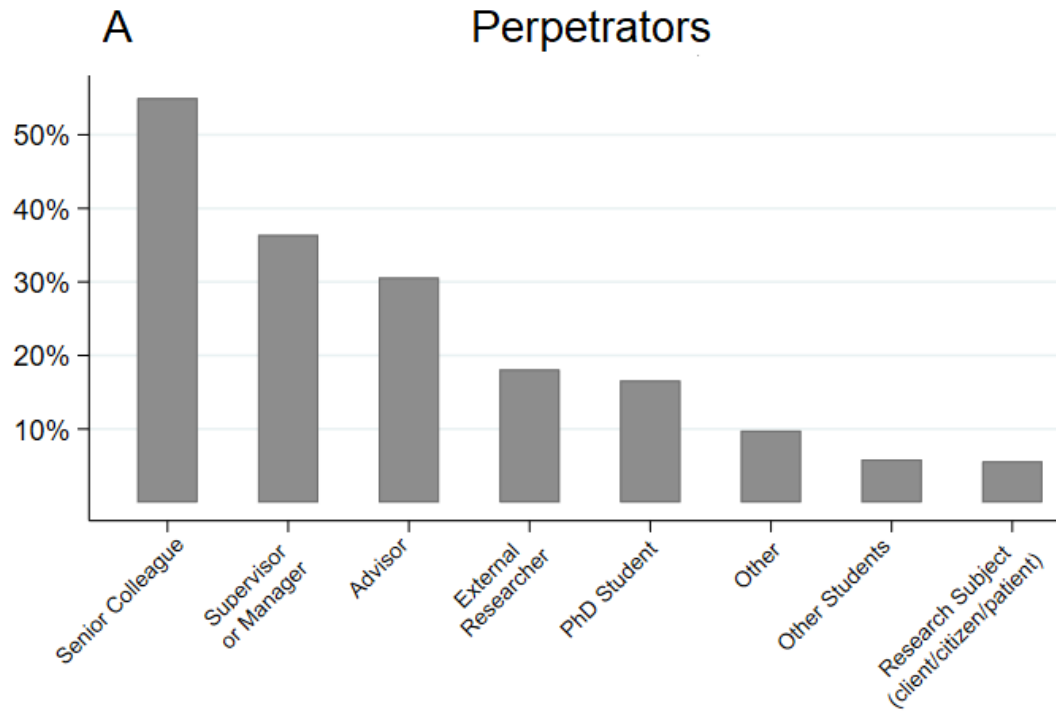
Den direkte spørgetilgang:

- > *Har du under din ph.d.-ansættelse været udsat for uønsket seksuel adfærd eller anden adfærd baseret på køn, som du oplevede nedværdigende på din arbejdsplads?*
- > **14%** af kvinderne oplevede seksuelle krænkelser under deres ph.d.-ansættelse (mænd: 1%)

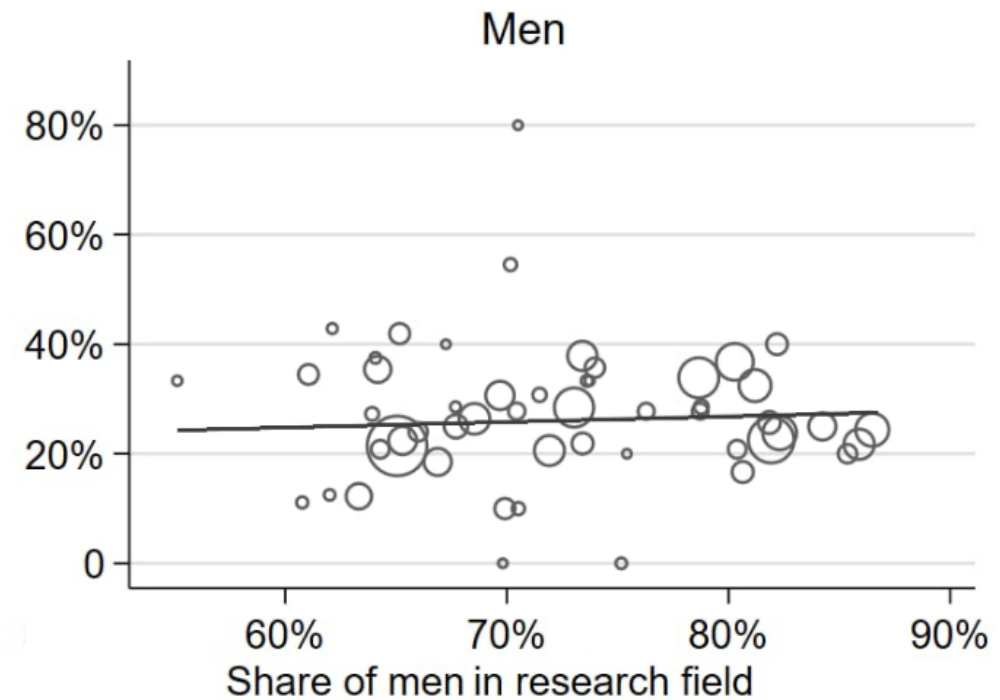
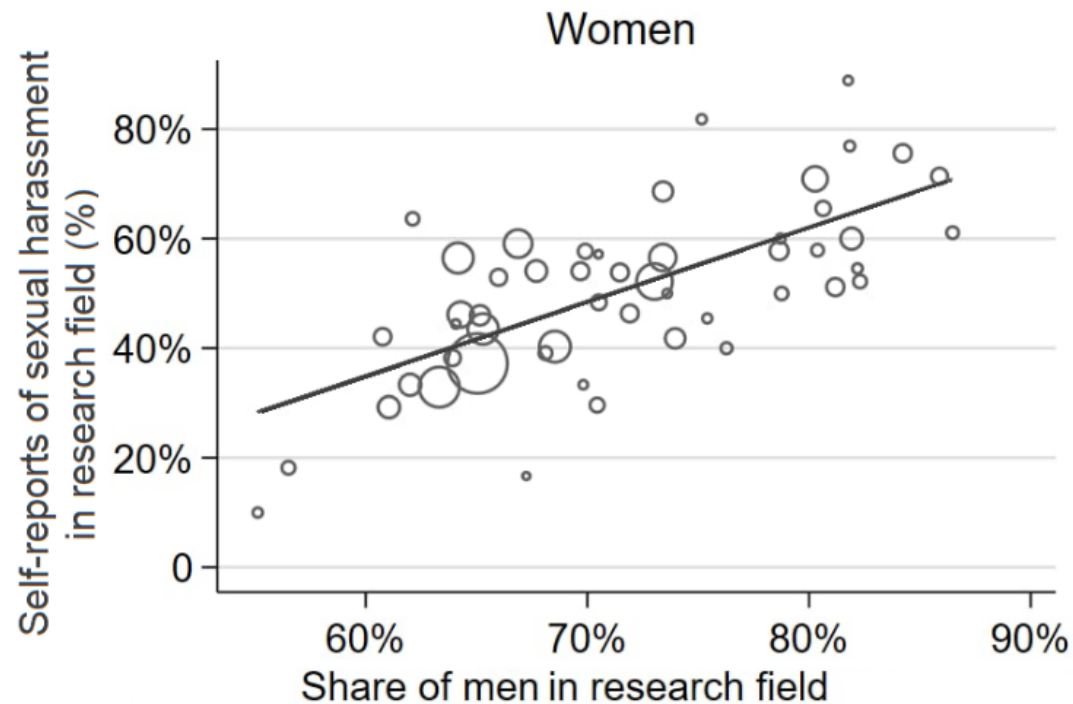
Forekomst af specifikke seksuelle krænkelseer under ph.d.-ansættelse (SEQ-DoD)

Hvem og hvor?

Forekomst af seksuelle krænkelser efter andelen af mænd i forskningsfeltet

Ambient seksuelle krænkelser og karriereudvikling

$$Y_i^t = \alpha + \beta ASH_i + I_i + PD_i + \epsilon$$

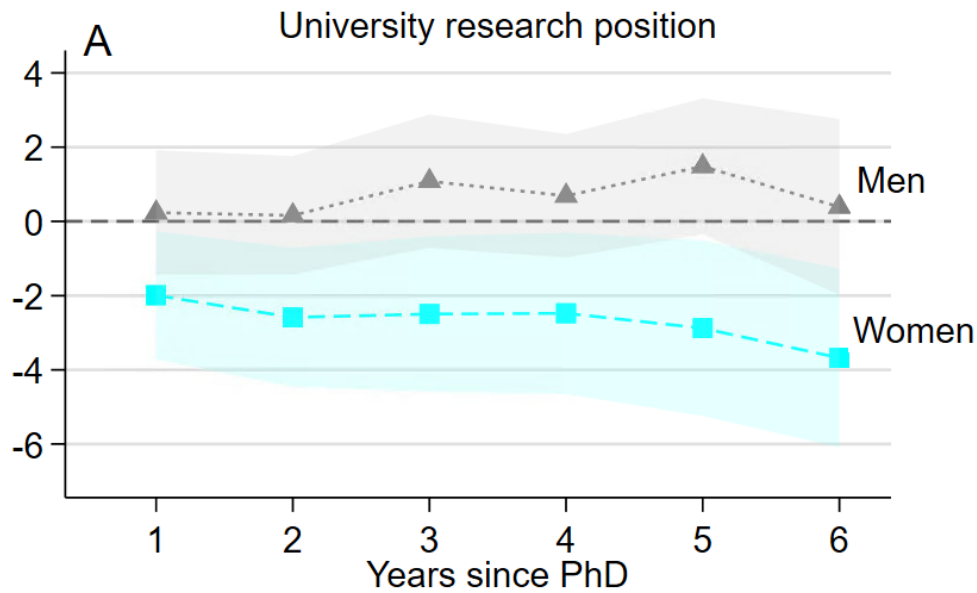
- > ASH_i måler *ambient seksuelle krænkelser*, dvs. andelen af kvinder i person i 's ph.d.-program, som rapporterede seksuelle krænkelser under deres ph.d.-ansættelse (leave-one-out, Z-score)
- > β angiver sammenhængen mellem én standardafvigelses ændring i ASH_i og ændringen i sandsynligheden for karrierefremgang (i procentpoint)
- > Y_i^t , **Outcomes:** (1) At have en akademisk stilling på et dansk universitet, og (2) at arbejde som forsker i den offentlige eller private sektor

Ambient seksuelle krænkelser og karriereudvikling

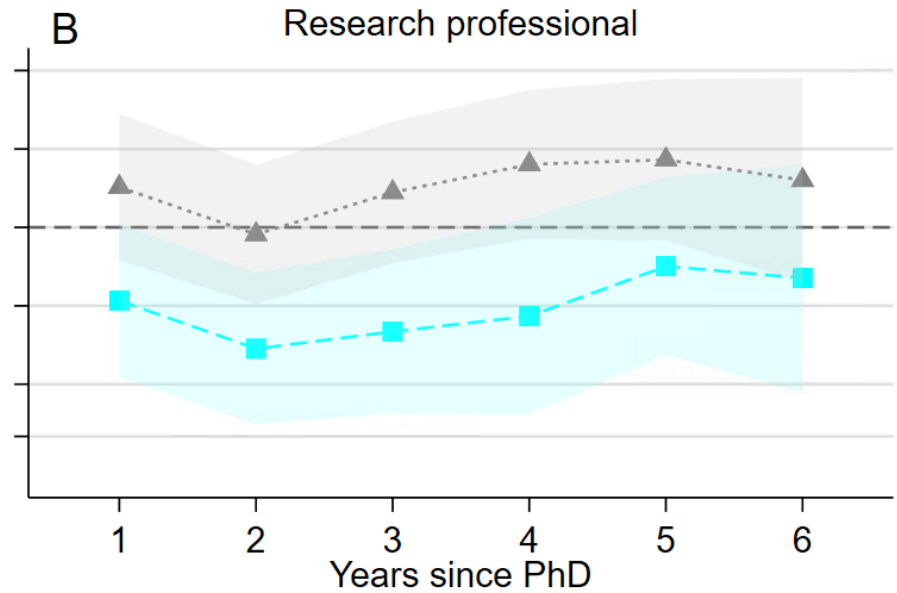
- > PD_i inkluderer karakteristika ved program og institut
  - > **Andel mænd:** Andelen af mandlige ph.d.-studerende, andelen af mandlige ansatte og fakultetsmedlemmer
  - > **Andre arbejdsmiljø mål:** Målinger af ambient work-life stress, ambient dårlig-forældrekultur og ambient non-promotable tasks
  - > Fixed effects for universiteter/institutioner
  - > Fixed effects for 57 ph.d.-programmer
  - > Fixed effects for 13 grupper baseret på antal kvindelige spørgeskemadeltagere i ph.d.-programmet
- > I_i inkluderer kontrolvariable:
  - > **Demografi:** Dummier for alder ved optagelse, at være født i udlandet, og LGB+ status
  - > **Work-life balance:** At have ægtefælle/samlever på optagelsestidspunktet, at have barn ved optagelse, at få nyt barn under ph.d.-forløbet, selvrapporeret work-life stress, og selvrapporeret dårlig forældrekultur på arbejdspladsen
  - > **Ph.d.-program træk:** Dummier for optagelsesår, dummier for antal år mellem optagelse og afslutning, dummie for non-promotable tasks, og dummie for kun mænd blandt ph.d. vejledere

Ambient seksuelle krænkelser og karriereudvikling

Slope coefficient of career outcome (PPT) and ambient sexual harassment during the PhD (SD)

Difference between women's and men's slope coefficients (PPT)
 -2.2** -2.7*** -3.5*** -3.1*** -4.3*** -4.0**

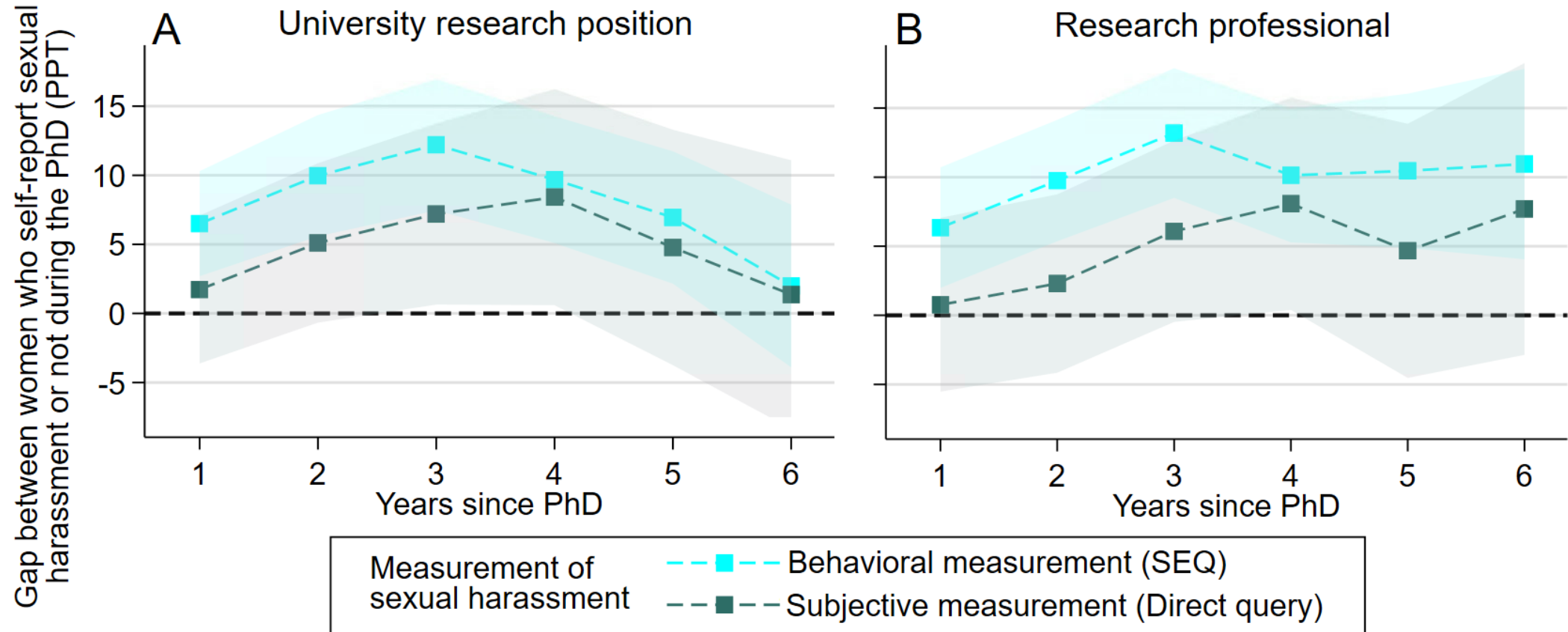
Difference between women's and men's slope coefficients (PPT)
 -2.8** -2.9*** -3.5*** -3.8*** -2.7* -2.4

Seksuelle krænkelser og karriereudvikling

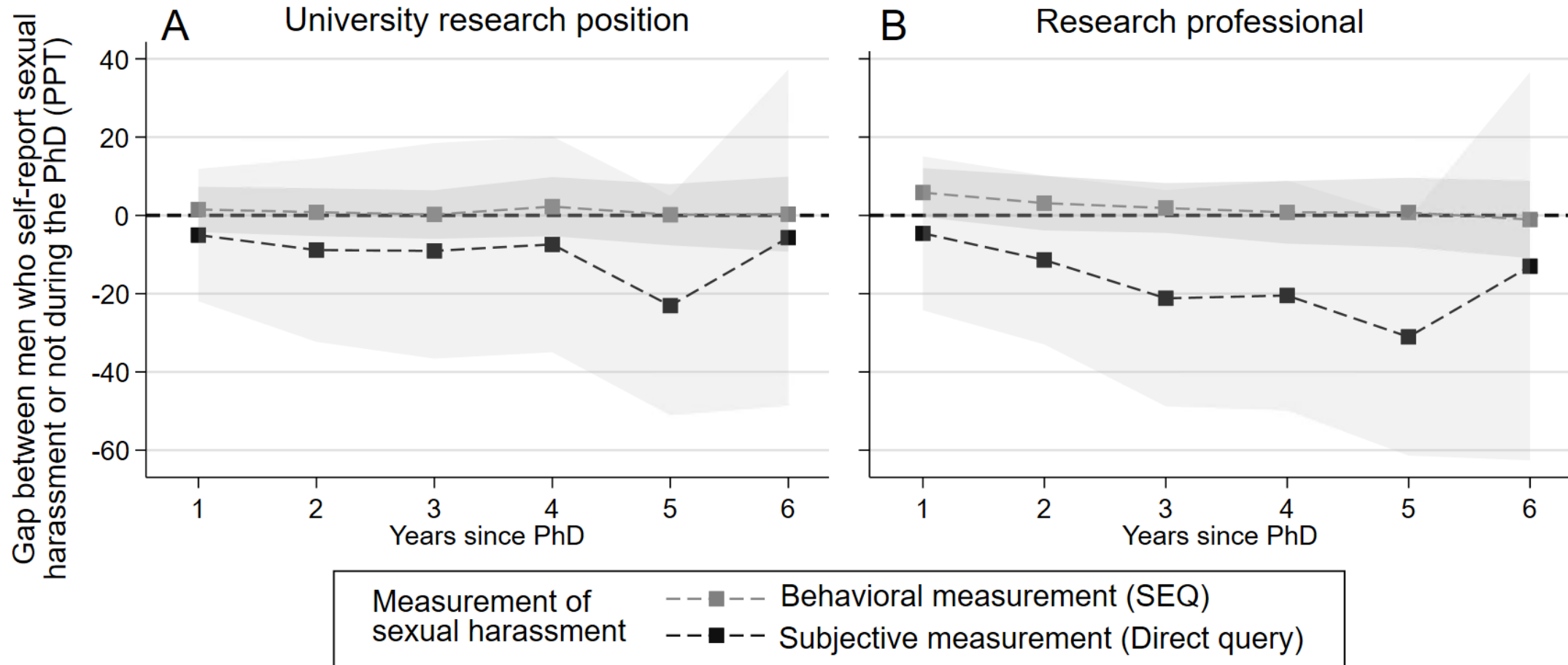
$$Y_i^t = \alpha + \beta SH_i + I_i + M_i + \phi_i + \epsilon_i$$

- > Y_i^t , (1) At have en akademisk stilling på et dansk universitet, og (2) at arbejde som forsker i den offentlige eller private sektor
- > ϕ_i , PhD programs fixed effects
- > I_i inkluderer kontrolvariable:
  - > **Demografi:** Dummier for alder ved optagelse, at være født i udlandet, og LGB+ status
  - > **Work-life balance:** At have ægtefælle/samlever på optagelsestidspunktet, at have barn ved optagelse, at få nyt barn under ph.d.-forløbet, selvrapporeret work-life stress, og selvrapporeret dårlig forældrekultur på arbejdspladsen
  - > **Ph.d.-program træk:** Dummier for optagelsesår, dummier for antal år mellem optagelse og afslutning, dummie for non-promotable tasks, og dummie for kun mænd blandt ph.d. vejledere
- > M_i inkluderer én indikator for manglende værdier for hver variabel i regressionen; manglende værdier sættes til nul for alle variable.

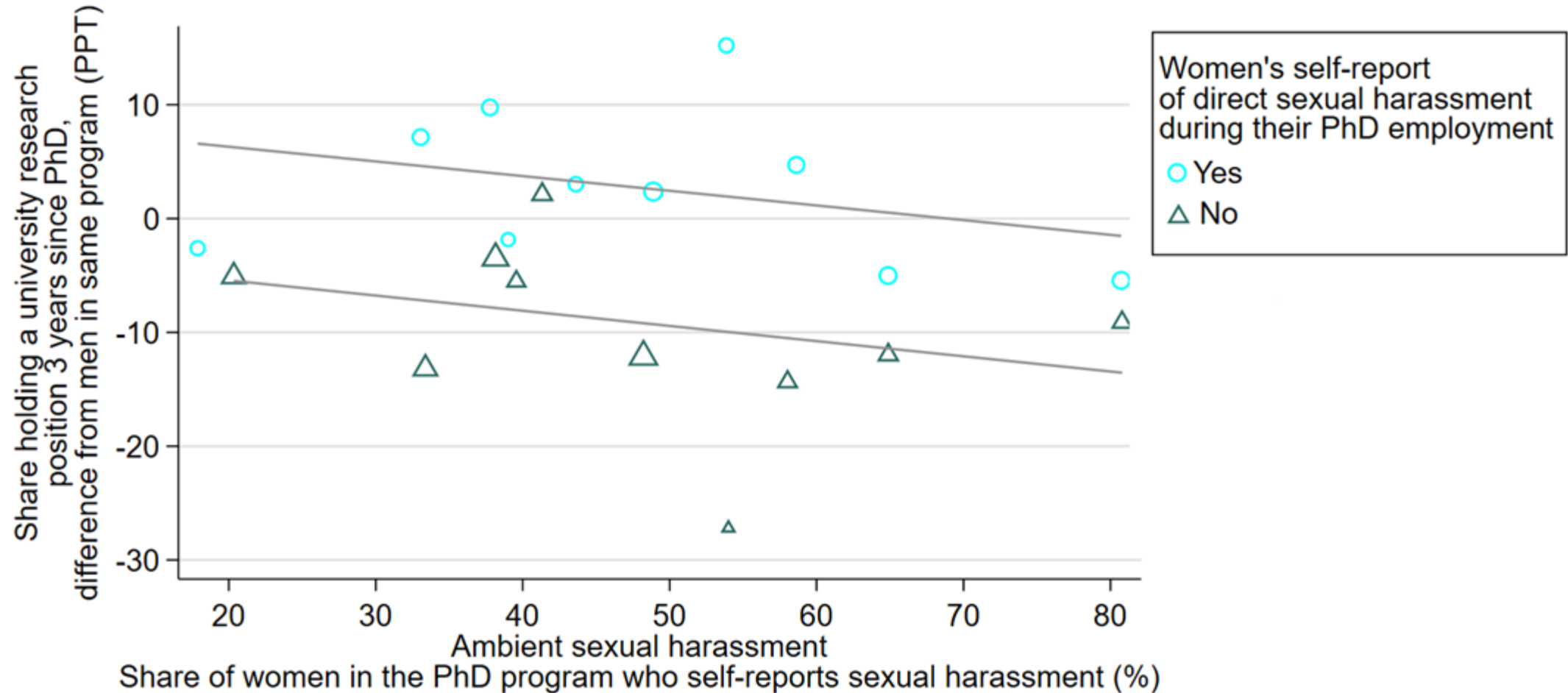
Seksuelle krænkelser og karriereudvikling for kvinder

Seksuelle krænkelser og karriereudvikling for mænd

Joint analysis of direct and ambient sexual harassment

Opsummering

Afdækker to måder, hvorpå seksuelle krænkelser påvirker kvinders karriereudsigter:

- > Akademiske fagmiljøer med højere niveauer af seksuelle krænkelser mod kvindelige ph.d.-studerende har dårligere karriereudsigter for alle kvinder – både ofre og ikke-ofre – sammenlignet med mænd
- > Inden for disse fagmiljøer er det kvinder der på kort sigt har bedre karriereudsigter end andre kvinder, der oplever seksuelle krænkelser
  - > Denne positive sammenhæng kan skyldes, at kvinders karrierefremmende aktiviteter hæver sandsynligheden for seksuelle krænkelser
  - > kontakt med ældre fastansatte, uformelle sociale sammenhænge, networking
– *en skat på karrierefremmende aktiviteter*
- > Dette har konsekvenser for, hvordan man kan forbedre meritokrati og styrke fastholdelsen af talent i akademia og andre sektorer

Oplevelser med sexismen

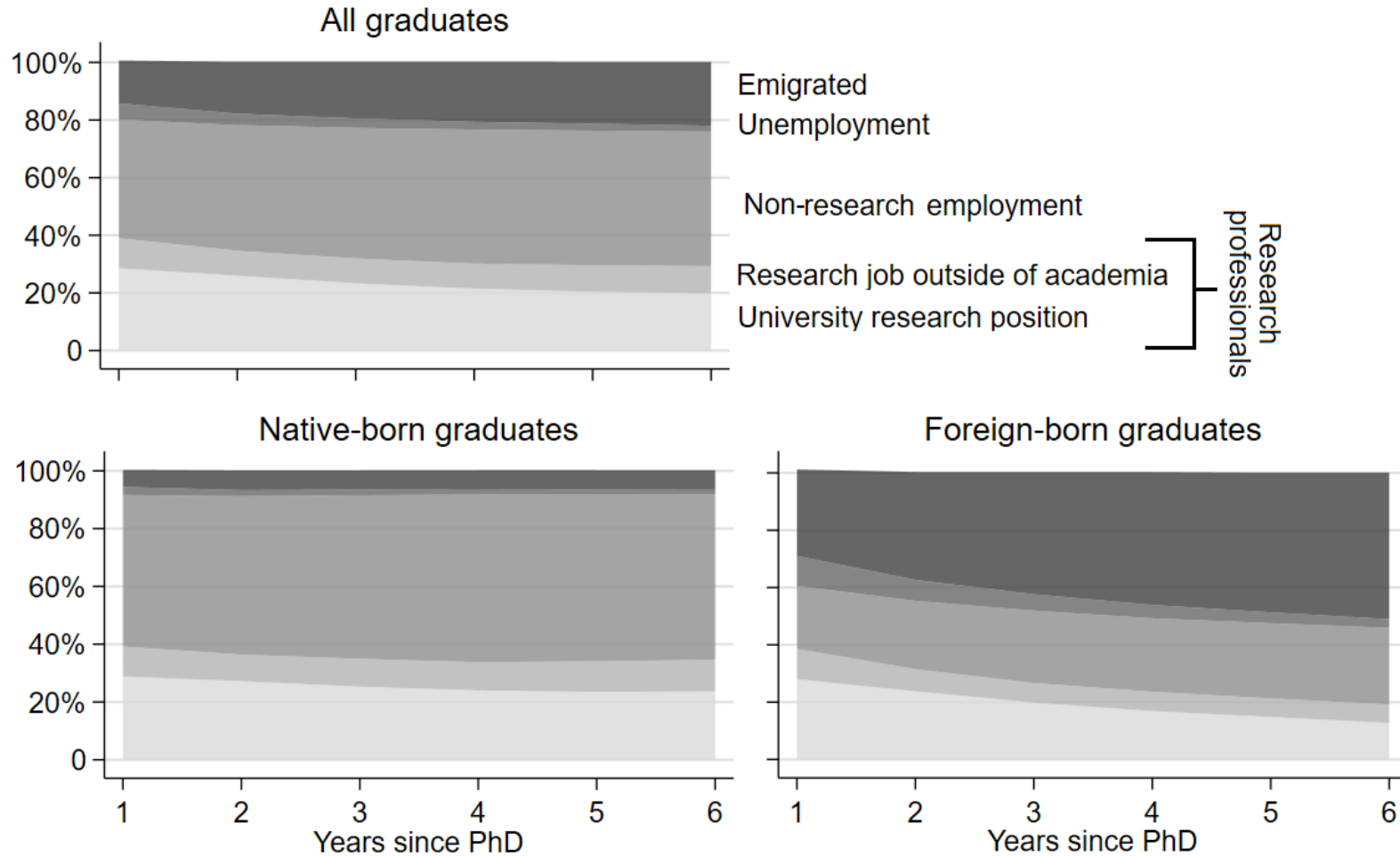
"Sexistiske hændelser er oplevelser med uønsket seksuel adfærd eller anden adfærd baseret på køn, der nedværdiger individer på deres arbejdsplads"

Europa Kommissionen

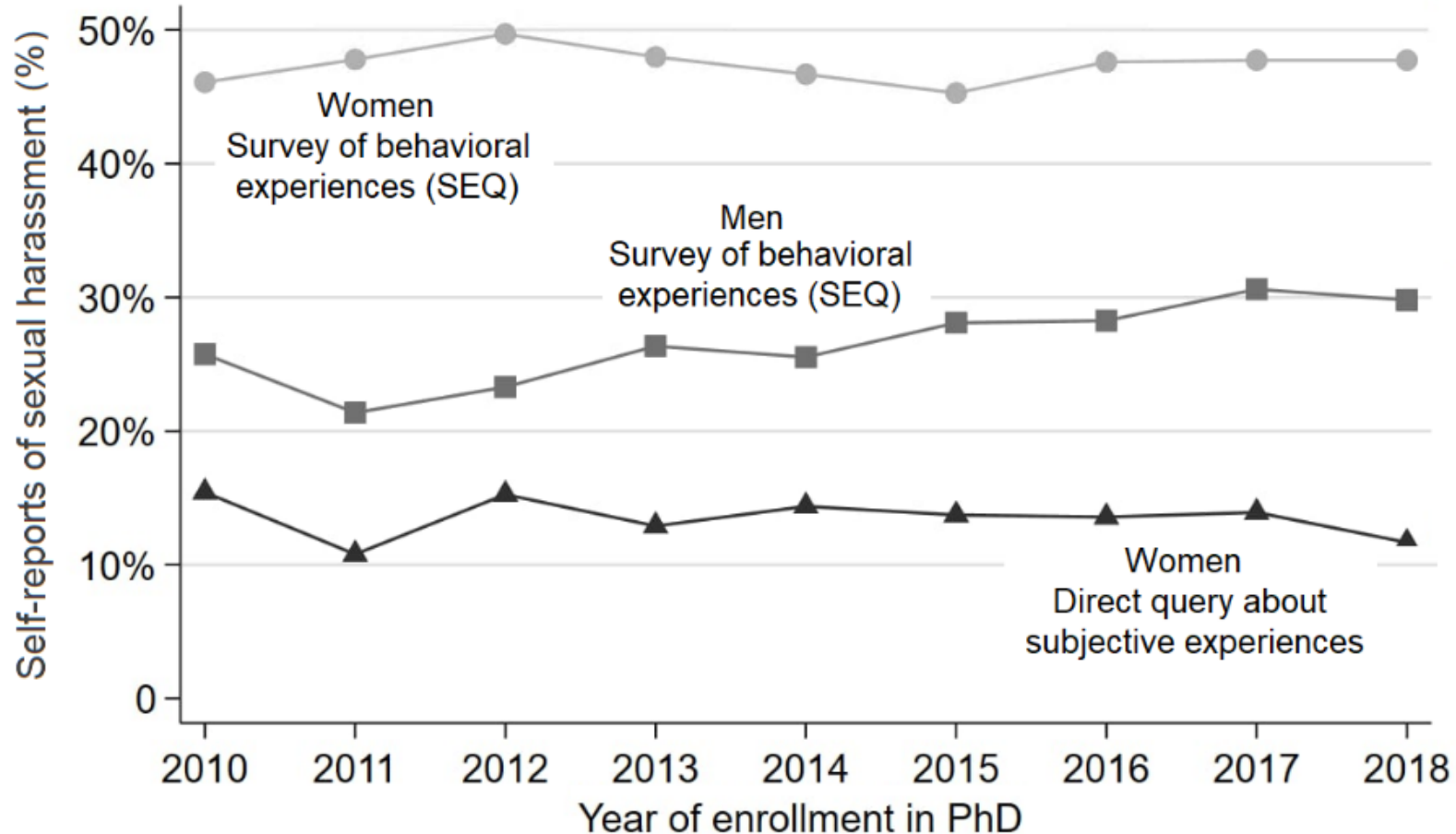

Item in the present study		Item in the SEQ-DoD-s
Gender harassment (sexist hostility)		
1	Excluded you from social gatherings or social networks because of your gender or sexuality?	Treated you differently because of your sex?
2	Put you down because of your gender or sexuality?	Put you down or was condescending to you because of your sex?
3	Displayed pornographic images or other sexually explicit materials that were unwanted or made you feel uncomfortable?	Displayed, used, or distributed sexist or suggestive materials?
4	Made offensive sexist remarks about women/men that were unwanted or uncomfortable to you?	Made offensive sexist remarks?
Gender harassment (sexual hostility)		
5	Told stories or jokes with sexual content that were unwanted or uncomfortable to you?	Repeatedly told sexual stories or jokes that were offensive to you?
6	Drew you into unwelcome conversations about sexual matters?	Made unwelcome attempts to draw you into a discussion of sexual matters?
7	Made unwanted sexual comments about your appearance, body, or sexual activities?	Made offensive remarks about your appearance, body, or sexual activities?
8	Made unwanted gestures or used body language of a sexual nature directed at you?	Made gestures or used body language of a sexual nature which embarrassed or offended you?
9	Sent you unwanted messages with sexual content (e.g., letters, text messages, emails, or messages on social media)?	-
10	Spread sexual rumors about you?	-
11	Sexually charged activities (e.g., games or strippers) at work-related social events that were unwanted or uncomfortable for you?	-
Unwanted sexual attention		
12	Made unwanted requests for dates, even though you have already said no?	Made attempts to establish a romantic sexual relationship with you despite your efforts to discourage it? Continued to ask you for dates, drinks, dinner, etc., even though you said "No"?
13	Touched you against your will (e.g., groped you and/or held you down)?	Touched you in a way that made you feel uncomfortable?
14	Made unwanted physical contact of a sexual nature, such as slaps, kisses, or embraces?	Made unwanted attempts to stroke, fondle, or kiss you?
Sexual coercion		
15	Made you feel like you were being bribed with some sort of reward or special treatment to engage in sexual behavior?	Asked for sexual favors in exchange for a reward (e.g., a raise, authorship, or promotion)?
15	Implied faster promotions or better treatment if you were sexually cooperative?	
16	Threatened with some sort of retaliation (e.g., dismissal) for not being sexually cooperative?	Made you feel threatened with some sort of retaliation for not being sexually cooperative? Treated you badly for refusing to have sex?

Distribution of labor market outcomes after PhD graduation

Sexual harassment self-reports (%) by enrollment cohort

Det Nationale Forskningscenter
for Arbejds miljø

Roskilde Universitet

KØBENHAVNS
PROFESSIONS
HØJSKOLE

Bispebjerg og Frederiksberg
Hospital

Center for Klinisk Forskning
og Forebyggelse

master™
VALUE PEOPLE

norstat

DST

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

Ældre @ Sagen

Department of
INTERNATIONAL ECONOMICS,
GOVERNMENT AND BUSINESS

COPENHAGEN BUSINESS SCHOOL

STATENS INSTITUT FOR
FOLKESUNDHED

Epinion
- making sense

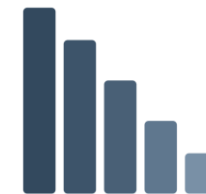
VIVE

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD

Region
Hovedstaden

Center for
Patientinddragelse

Program

15:15 – 15:20: Velkomst v. Trine Cosmus Nobel, PhD fellow, Roskilde Universitet

15:20 – 15:45: *Self labelling* og *behavioural list*-metoder til måling af seksuel og kønnet chikane v. Maj Britt Nielsen, seniorforsker, Statens Institut for Folkesundhed

15:45 – 16:10: Ph.d.-studerendes oplevelser med seksuel og kønnet chikane v. Rune Vammen Lesner, seniorforsker, VIVE

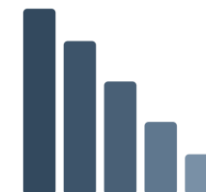
16:10 – 16:25: Pause m. kaffe og kage

16:25 – 16:30: Overrækkelse af prisopgaver

16:35 – 16:45: Et eksperimentelt studie af tilegnelsen af finansiel viden i en finansialiseret hverdag v. Benjamin Rom & Hjalte Jørgensen, Københavns Universitet

16:45 – 16:55: Outcome-relateret nonresponse bias i moderne surveypraksis v. Anton Munch & August Eie Albertsen, Aarhus Universitet

16:55 – 17:00: Afrunding

Finansialiserings indtog

Et eksperimentelt studie af tilegnelsen af
finansiell viden i en
finansialiseret hverdag

Benjamin Rom & Hjalte Jørgensen

Selskab for Surveyforskning d. 4/2-2026

KØBENHAVNS UNIVERSITET
SOCIOLOGISK INSTITUT

Finansialiserings indtog

Et eksperimentelt studie af tilegnelsen af finansiell viden i en
finansialiseret hverdag

Forfattere: Benjamin Rom Viegand Hansen (mtq876) & Hjalte Jørgensen (riw966)

Eksamensnumre: 27 & 29

Vejlder: Jonas Toubøl

Dato for aflevering: 2/6-2025

Tegn: 106.878

Indhold

01   Finansialisering

---

02   Vores bidrag til litteraturen

---

03   Metodiske overvejelser

---

04   Resultater

---

05   Konklusioner

---

06   Spørgsmål

Finansialisering I - Introduktion

Finansialisering som begreb

Vores bachelor tager udgangspunkt i, at økonomi i dag er blevet noget, som almindelige mennesker i langt højere grad selv forventes at håndtere.

- Beslutninger om pension, lån, investeringer og opsparing.
- Førhen var det i højere grad varetaget af eksperter

Finansialisering i sociologien

Det beskrives i sociologien som en finansialisering af hverdagslivet – altså en udvikling, hvor flere og flere aspekter af hverdagen bliver koblet til finansielle markeder og logikker.

- Lige forudsætninger er ikke nødvendigvis nok, hvem har ressourcer, viden eller netværk til at handle?

Financial Literacy Education (FLE)

Et centralt politisk svar på den her udvikling har været Financial Literacy Education (FLE)

- FLE er finansielle uddannelsesprogrammer der udvikles af banker, OECD og EU-kommisionen
- Placeret ansvaret hos individet

Finansialisering II – FLE I litteraturen

Litteraturen om FLE

Litteraturen om FLE er meget splittet og kan groft sagt deles i to lejre

Den positive

Den ene lejr ser FLE som et nødvendigt og nærmest uundgåeligt redskab.

- Finansiell literacy fremstilles som en grundlæggende samfundskompetence, på linje med læse- og skrivefærdigheder i det industrielle samfund
- At være finansielt litterær kobles til ansvarlighed, succes og det "gode medborgerskab"

Just as it was not possible to live in an industrialized society without the ability to read and write, so it is not possible to live in today's world without being financially literate... Financial literacy is an essential tool for anyone who wants to be able to succeed in today's society, make sound financial decisions, and ultimately, be a good citizen. (Annamaria Lusardi, 2011)

Den kritiske

Her peger forskere på, at FLE individualiserer strukturelle økonomisk sikkerhed som et personligt ansvar

- Finansiell literacy kritiseres for at individualisere økonomisk usikkerhed og gøre strukturelle problemer til et personligt ansvar
- Økonomiske risici og ulighed forklares gennem individets adfærd, frem for finansielle institutioner og samfundsstrukturer

Bidrag til litteraturen I

Vores bidrag forsøger flytte FLE-debatten fra normative vurderinger til en analytisk, empirisk ramme, hvor FLE's effekt forstås som betinget af både individets ressourcer (kapital) og sociale indlejring (embeddedness)

Bourdieu

- Introducerer kulturel kapital som forklaring på, hvem der faktisk kan forstå og anvende finansiel viden
- Social kapital forklarer adgang til investeringsviden, råd og legitime praksisser
- Bidrager med et strukturelt ulighedsperspektiv, som mangler i meget FLE-litteratur

Granovetter

- Viser at økonomiske beslutninger er indlejret i sociale relationer (embeddedness)
- Forklarer hvordan finansiel viden cirkulerer gennem netværk, normer og imitation
- Gør det muligt at analysere variation inden for samme socioøkonomiske gruppe
- Supplerer FLE-litteraturen med et meso-niveau: relationer, praksis og hverdagsinteraktioner

Bidrag til litteraturen III

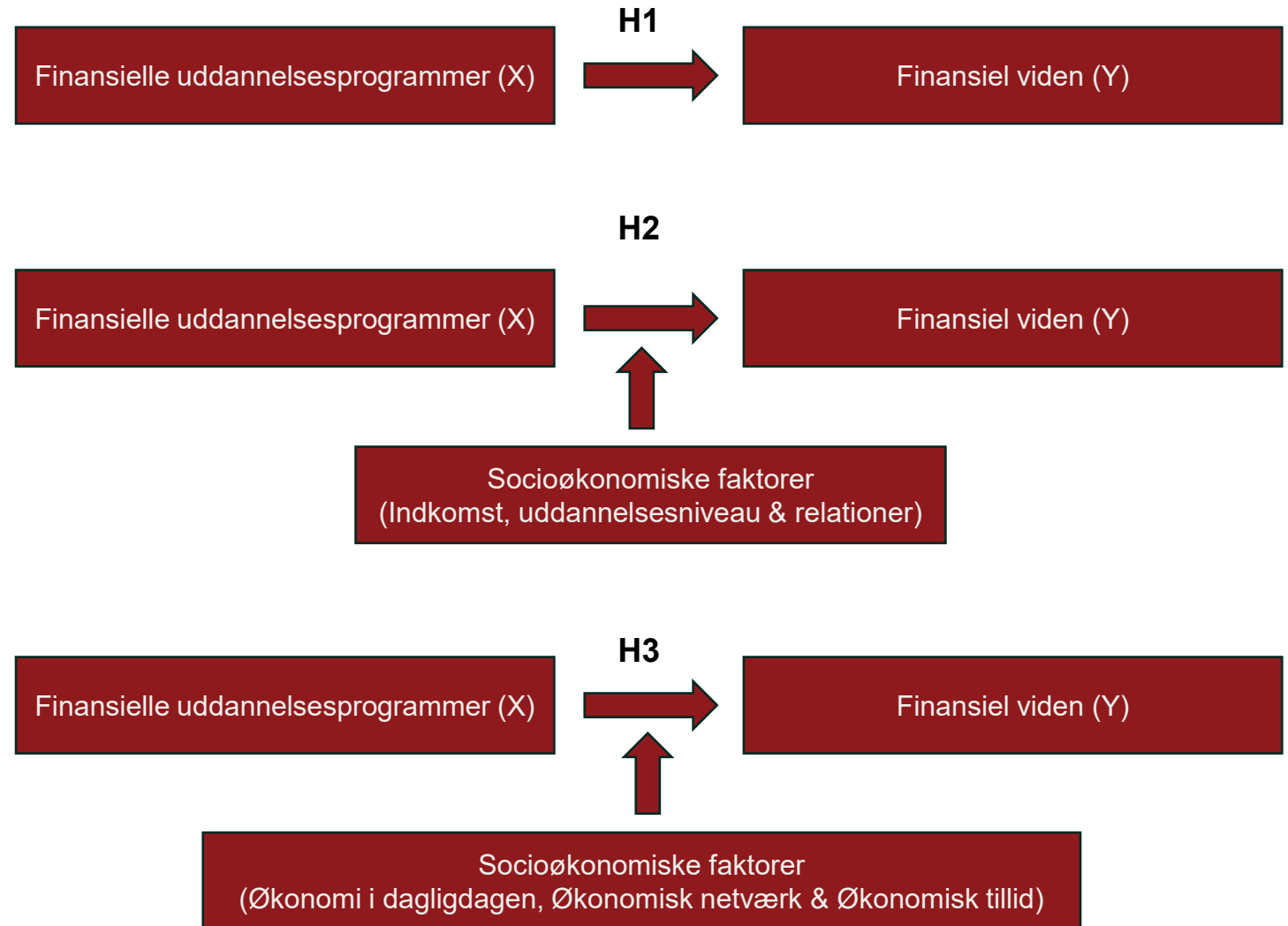
RQ: *Har individers socioøkonomiske baggrund og økonomiske embeddedness indflydelse på deres evne til at optage viden fra finansielle uddannelsesprogrammer*

H1: Finansielle uddannelsesprogrammer øger individers finansielle viden.

H2: Evnen til at optage viden fra finansielle uddannelsesprogrammer afhænger af en række socioøkonomiske faktorer

H2: Evnen til at optage viden fra finansielle uddannelsesprogrammer afhænger af individernes grad af embeddedness

Kausal modeller

Metodiske overvejsler I

Hvorfor Survey?

Valg af Survey

- Bred respondentgruppe på tværs af sociale grupper
- Velegnet til at måle:
  - Viden
  - Holdninger
  - Selvrapporterede erfaringer
- Mindre egnet til at måle:
  - Adfærd
  - Følelser og kontekst

The Big Three (Lusardi & Mitchell, 2004)

- Renter
- Inflation
- Risikospredning

Metodiske overvejsler II

Hvorfor et eksperimentelt design?

Surveyeksperiment

- Randomisering:
  - Kontrolgruppe
  - Treatmentgruppe
- Muliggør:
  - Kausal analyse
  - Isolering af effekt af finansiel viden
- Treatment
  - Tekstbaseret læringsmodul.
  - Efterligner online finansiel information.

Pre-registrering

- Hypoteser og analyseplan fastlagt på forhånd.
  - P-hacking
  - Datadreven konklusioner
  - Troværdighed og validitet

Metodiske overvejsler III

Operationalisering

Hvordan måler vi kapitaler (Bourdieu)

- Økonomisk kapital – Indkomstniveau
- Kulturel kapital – Uddannelsesniveau
- Social kapital – Adgang til netværk

Hvordan måler vi embeddedness (Granovetter)

- Frekvens af økonomiske samtaler
- Involvering af netværk i økonomiske beslutninger
- Tillid til økonomiske aktører og eksperter

Resultater I

Population – Norstats panel (1.143 respondenter)

- Repræsentativt for den danske befolkning
  - Køn
  - Uddannelse
  - Region
  - Indkomst
- Skævheder:
  - Ældre aldersgrupper let overrepræsenteret
  - Visse indkomstgrupper underrepræsenteret

Fordeling af population og stikprøve

Varibel	Svar	Stikprøvens fordeling i procent	Population fordeling i procent
Køn	Mand	48.45 %	49.7%
	Kvinde	51.55%	50,30%
Alder	18-29	16.8%	15,48 %
	30-44	21,2%	18,77%
	45-59	24.4%	19,47%
	60-74	26.9%	16,81%
	75+	10,7%	10,49%
Region	Nordjylland	10,8%	9,87%
	Midtjylland	22,5%	22,91%
	Syddanmark	20,2%	20,74%
	Hovedstaden	30,9%	32,27%
	Sjælland	15,7%	14,21%
Uddannelse	Grund-/folkeskole	25,2%	23,03%
	Gymnasial uddannelse	10,6%	11,7%
	Erhvervsfaglig uddannelse	27,3%	27,5%
	Kort videregående uddannelse	5,2%	5,3%
	Mellemlang videregående uddannelse	18,5%	15,63%
	Lang videregående uddannelse	12,4%	11,87%
	Ph.d. og forskeruddannelse	0,8%	1,13%
Indkomst	0-149.999 kr.	11.4%	19.03%
	150.000-299.999 kr.	25.1%	30,83%
	300.000-449.999 kr.	20,8%	22,78%
	450.00-599.999 Kr.	14,7%	6,23%
	>600.000 kr.	11,6%	21,13%

Resultater I

H1

Finansielle uddannelsesprogrammer øger individers finansielle viden.

FLE har en isoleret, signifikant effekt.

- Treatmentgruppe score højere end kontrolgruppen
- Statisk signifikant, men udbyttet af FLE kan betegnes som lille (0.16).

H2

Evnen til at optage viden fra finansielle uddannelsesprogrammer afhænger af en række socioøkonomiske faktorer

Socioøkonomiske faktorer (kapital):

- Stærk sammenhæng med finansiell viden
- Moderer ikke FLE-effekten

H3

Evnen til at optage viden fra finansielle uddannelsesprogrammer afhænger af individernes grad af embeddedness

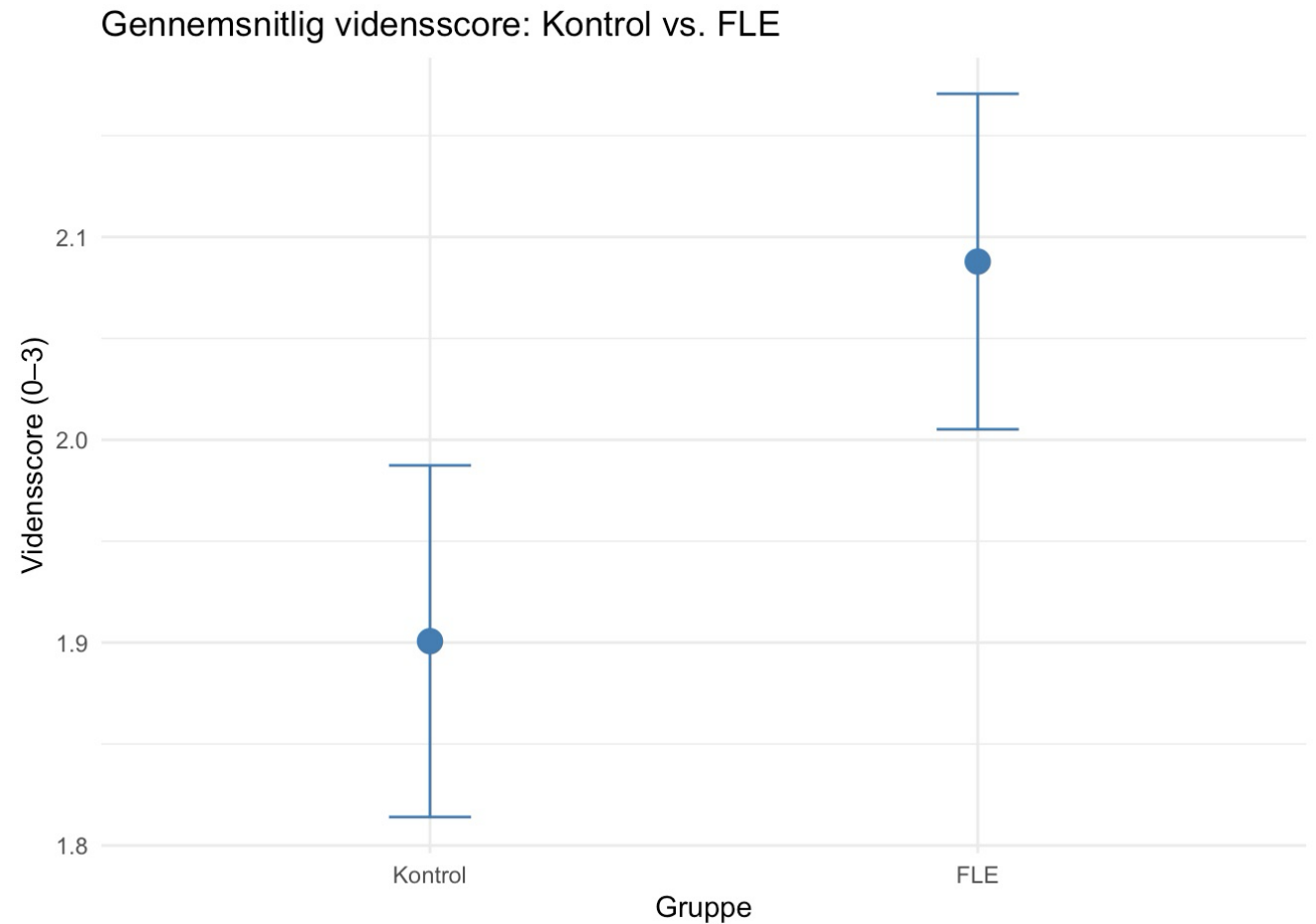
Embeddedness:

- Hænger sammen med højere viden
- Forstærker ikke læringseffekten

Resultater II

FLE har en signifikant effekt og virker

- Respondenter eksponeret for FLE opnår en højere gennemsnitlig vidensscore end kontrolgruppen
- Resultatet viser, at FLE har en positiv, men moderat effekt på finansiell viden

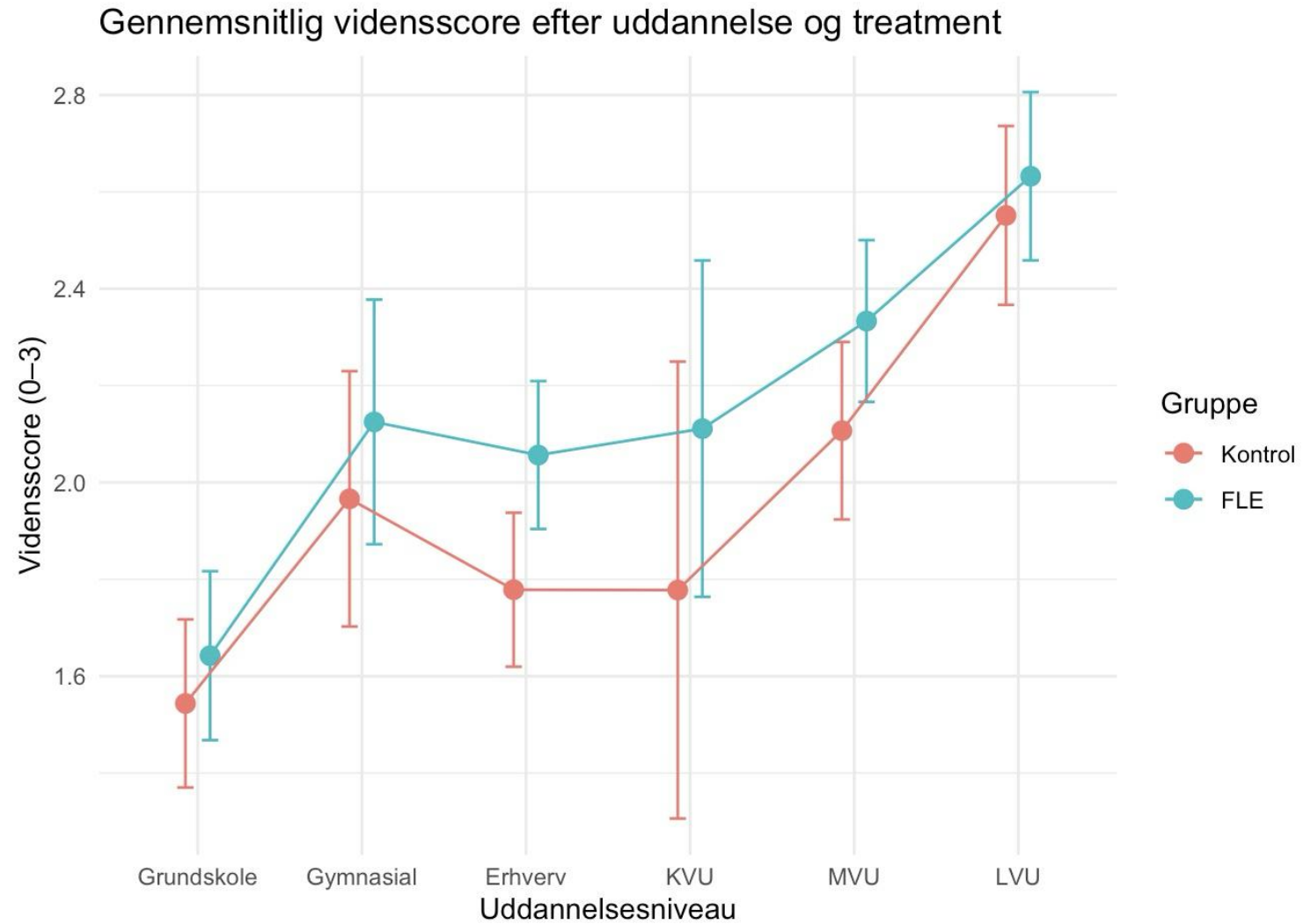
Resultater III

- Finansiell viden stiger markant og gradvist med uddannelsesniveau – uddannelse er den stærkeste og mest stabile prædikator
- FLE har en moderat, selvstændig gennemsnitlig effekt, men ændrer ikke de uddannelsesbaserede forskelle
- Ingen signifikante interaktioner mellem FLE og uddannelse, effekten er ensartet på tværs af grupper
- De strukturelle vidensforskelle består, og FLE hverken udligner eller forstærker dem

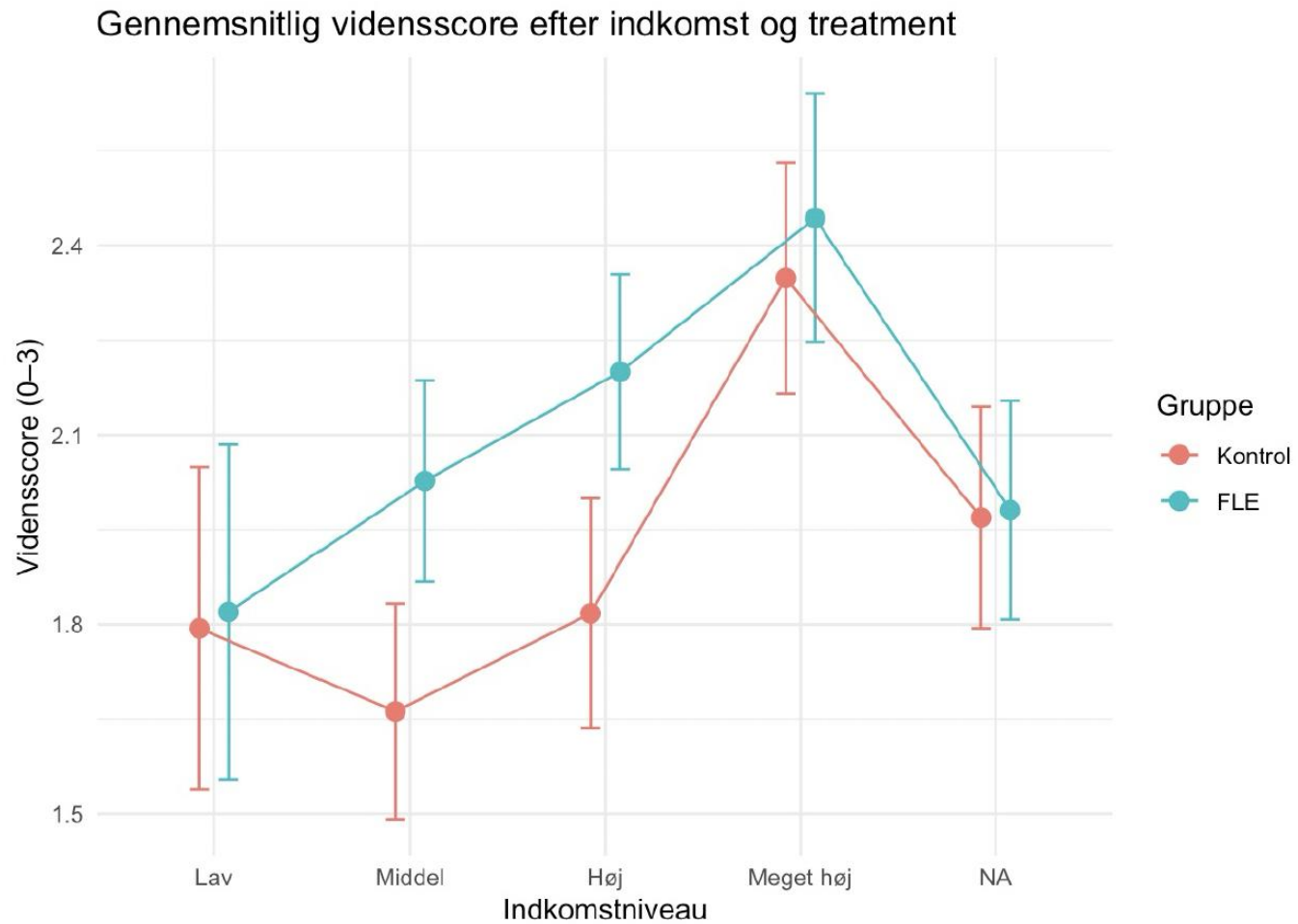
Variabel	(1) uddannelse	Kun (2) + Treatment	(3) + Interaktion
(Intercept)	1.591*** [1.476, 1.706]	1.500*** [1.373, 1.628]	1.544*** [1.385, 1.703]
Uddannelse: Gymnasial	0.458*** [0.248, 0.668]	0.450*** [0.241, 0.659]	0.422** [0.124, 0.721]
Uddannelse: Erhvervsuddannelse	0.327*** [0.168, 0.486]	0.323*** [0.165, 0.481]	0.235* [0.013, 0.456]
Uddannelse: KVVU	0.377** [0.107, 0.648]	0.360** [0.090, 0.630]	0.234 [-0.172, 0.640]
Uddannelse: MVU	0.630*** [0.453, 0.808]	0.625*** [0.449, 0.802]	0.563*** [0.315, 0.812]
Uddannelse: LVU	0.998*** [0.800, 1.196]	1.001*** [0.804, 1.198]	1.008*** [0.737, 1.279]
Treatment	—	0.189** [0.074, 0.304]	0.099 [-0.131, 0.328]
Treatment × Gymnasial	× —	—	0.060 [-0.359, 0.479]
Treatment × Erhverv	× —	—	0.179 [-0.137, 0.496]
Treatment × KVVU	—	—	0.235 [-0.310, 0.779]
Treatment × MVU	—	—	0.128 [-0.226, 0.482]
Treatment × LVU	—	—	-0.018 [-0.413, 0.378]
Antal observationer	1143	1143	1143
R ² / Just. R ²	0.090 / 0.086	0.099 / 0.094	0.100 / 0.092
AIC / BIC	3232.2 / 3267.5	3223.8 / 3264.1	3231.7 / 3297.2
Log-Likelihood	-1609.115	-1603.894	-1602.831
F-statistik	22.609	20.735	11.472
RMSE	0.99	0.98	0.98

Note: + p < 0.1, * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001

Resultater IV

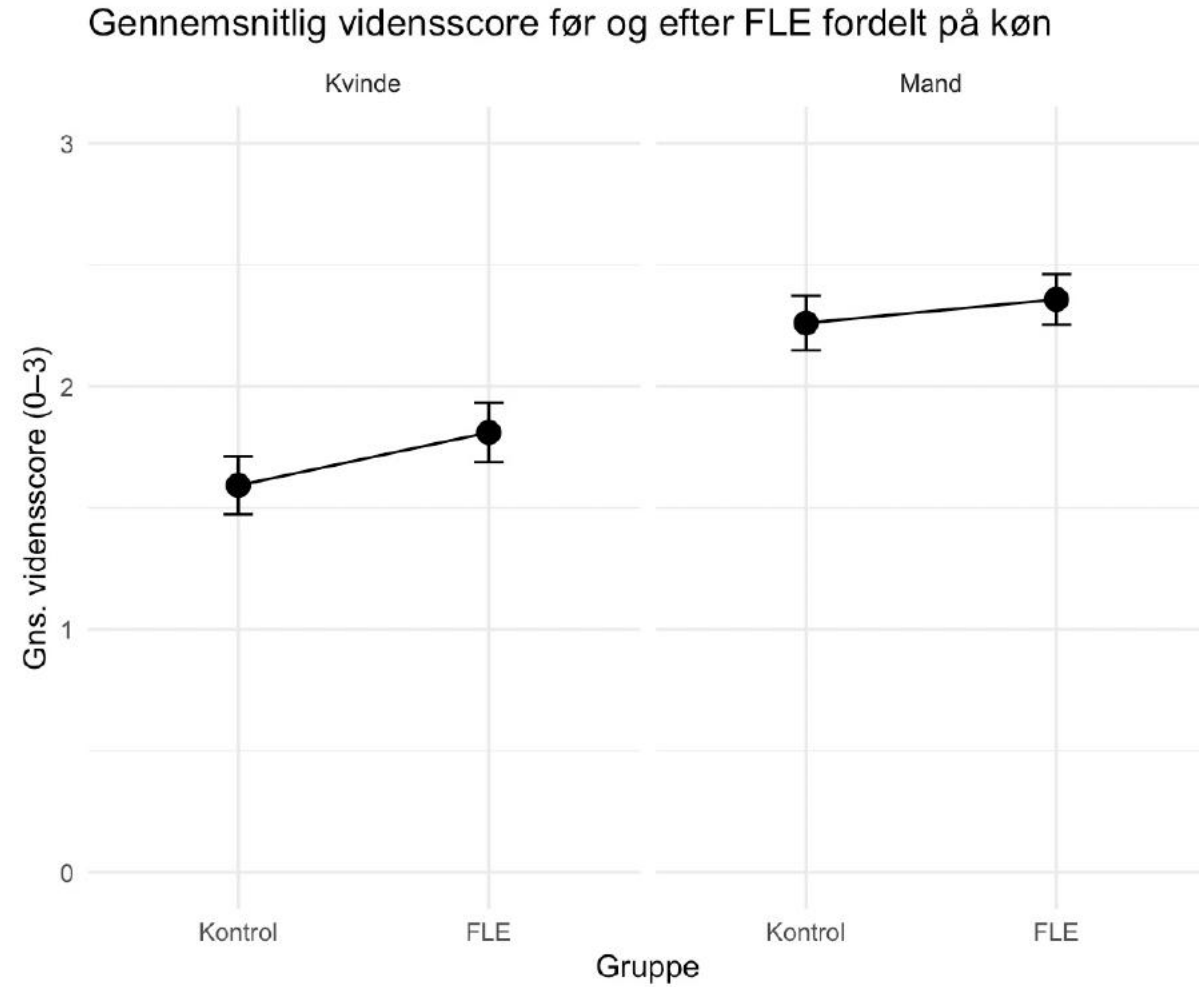
Resultater V

Resultater VI

Køn som overraskende fund

- Mænd har en signifikant højere på vidensscore end kvinder
- FLE formår ikke at udligne

Konklusioner

1. FLE formår ikke at udligne forskelle i finansiel viden

- Det mest interessante fund er at FLE har en signifikant effekt og virker – men det formår ikke at udligne forskelle i finansiel viden

2. Ressourcestærke individer har størst gavn af FLE

De der allerede har ressourcer, ved mere både før og efter eksponeringen af FLE

- Uddannelse har her en selvstændig signifikant effekt.
- Bourdieu's kapitaler er bedre til at forklare sammenhænge i finansiel viden end Granovetters embeddedness

3. Implikationer af vores fund, FLE bør genovervejes eller målrettes

Vores fund understøtter den kritiske litteratur, der peger på at FLE risikerer at styrke den ulighed

- Hvor placeres ansvaret

Spørgsmål

Det usynlige frafald

Outcome-relateret nonresponse bias i moderne surveypraksis

Outcome-relateret nonresponse bias

Hvor stort er omfanget af outcome-relateret nonresponse bias potentielt for univariate estimer?

- Hvordan kan man identificere og korrigere denne bias?
- Hvornår er risikoen særlig stor?

KLUMME AF CHRISTIAN JENSEN
Ansvarshavende chefredaktør

Kan vi stole på meningsmålinger

nature
Article

Unrepresentative big surveys significantly overestimated US vaccine uptake

<https://doi.org/10.1038/s41586-021-04198-4> Valerie C. Bradley^{1*}, Shiro Kuriwaki^{2*}, Michael Isakov³, Dino Sejdinovic¹, Xiao-Li Meng⁴ & Seth Flaxman^{3,5*}
Received: 18 June 2021

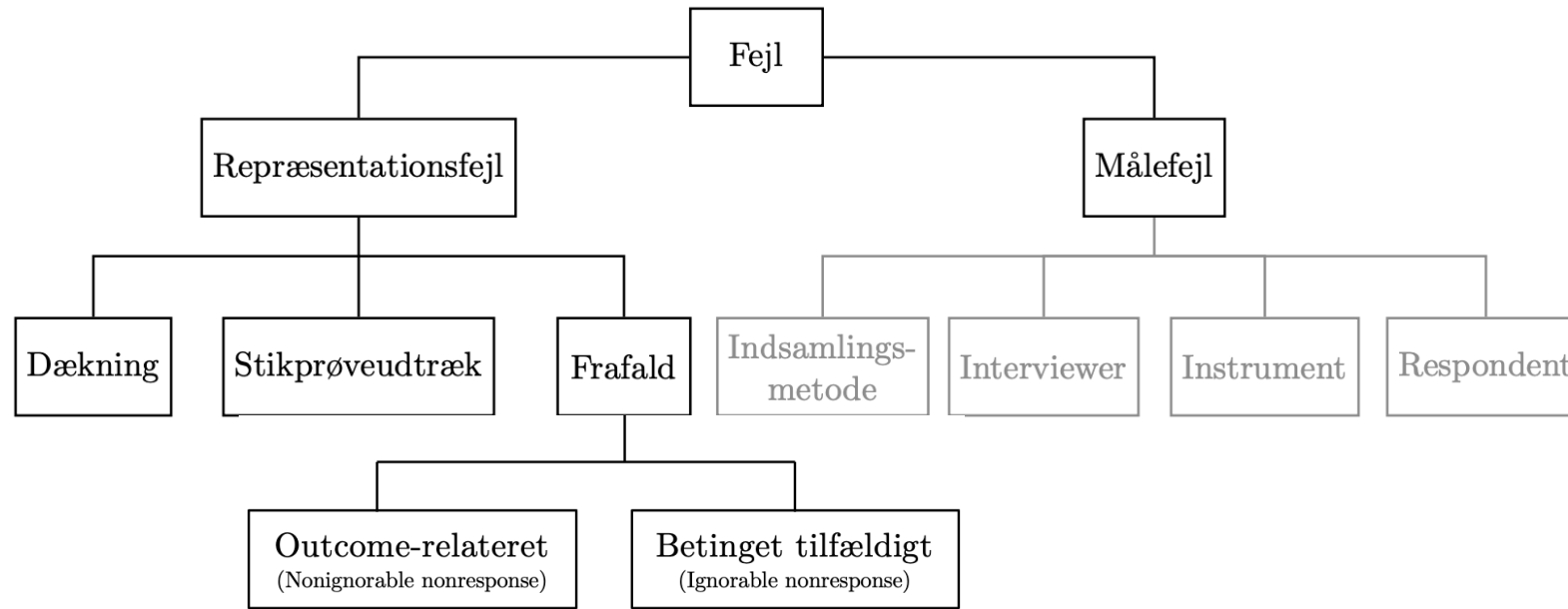
Cycle	President
1998	
1999-2000	R+2.4
2001-2002	
2003-2004	D+1.1
2005-2006	
2007-2008	D+0.8
2009-2010	
2011-2012	R+2.5
2013-2014	
2015-2016	D+3.2
2017-2018	
2019-2020	D+4.1
2021-2022	
2023-2024	D+2.9

Identifikation af kilder til surveybias

Vi anvender en isolationslogik: Ved udelukkelse af alle andre fejlkilder, kan forskellen fra den sande parameter tilskrives den enkelte komponent.

- **Outcome-relateret nonresponse bias** opstår når sandsynligheden for surveydeltagelse er korreleret med det outcome, vi forsøger at undersøge.

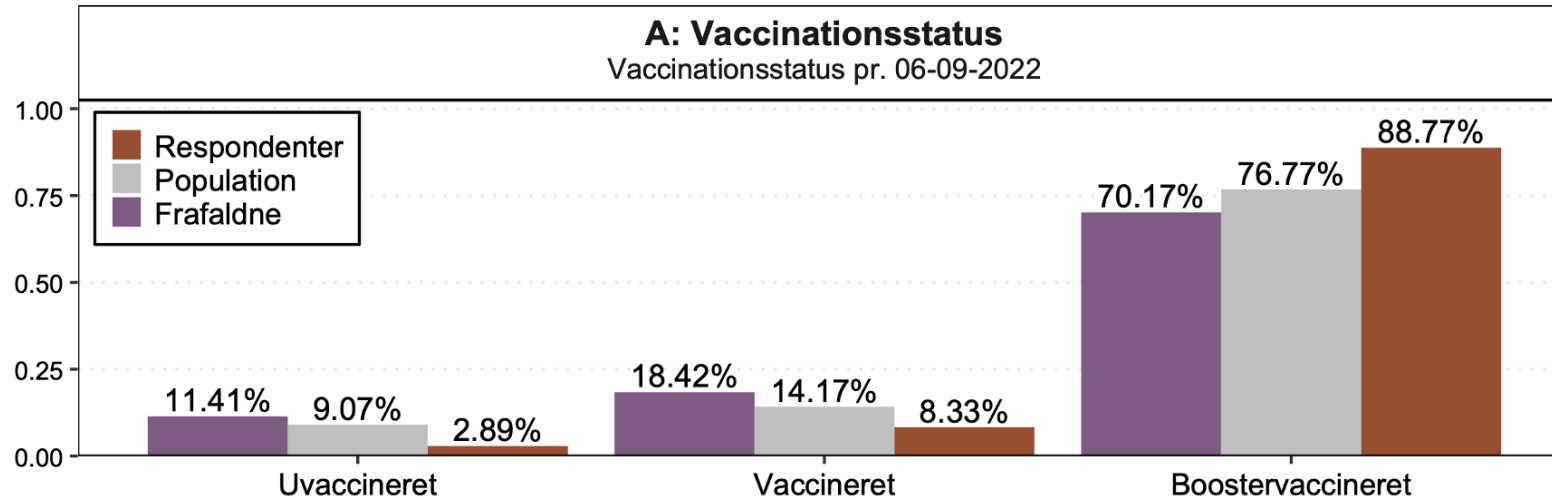
Figur 2: Total Survey Error

HOPE Early Warning System: En survey med 1,6 mio. danskere

Vi bruger **registerdata** til at isolere outcome-relateret nonresponse bias i estimater af vaccinationsdækning.

- Respondenter i HOPE er langt mere tilbøjelige til at blive vaccineret for COVID-19 i løbet af pandemien end frafaldne.

Note: Respondentmasse (n = 380.334), frafaldne (n = 1.213.114) og populationen af 18-79-årige (N = 4.425.223).

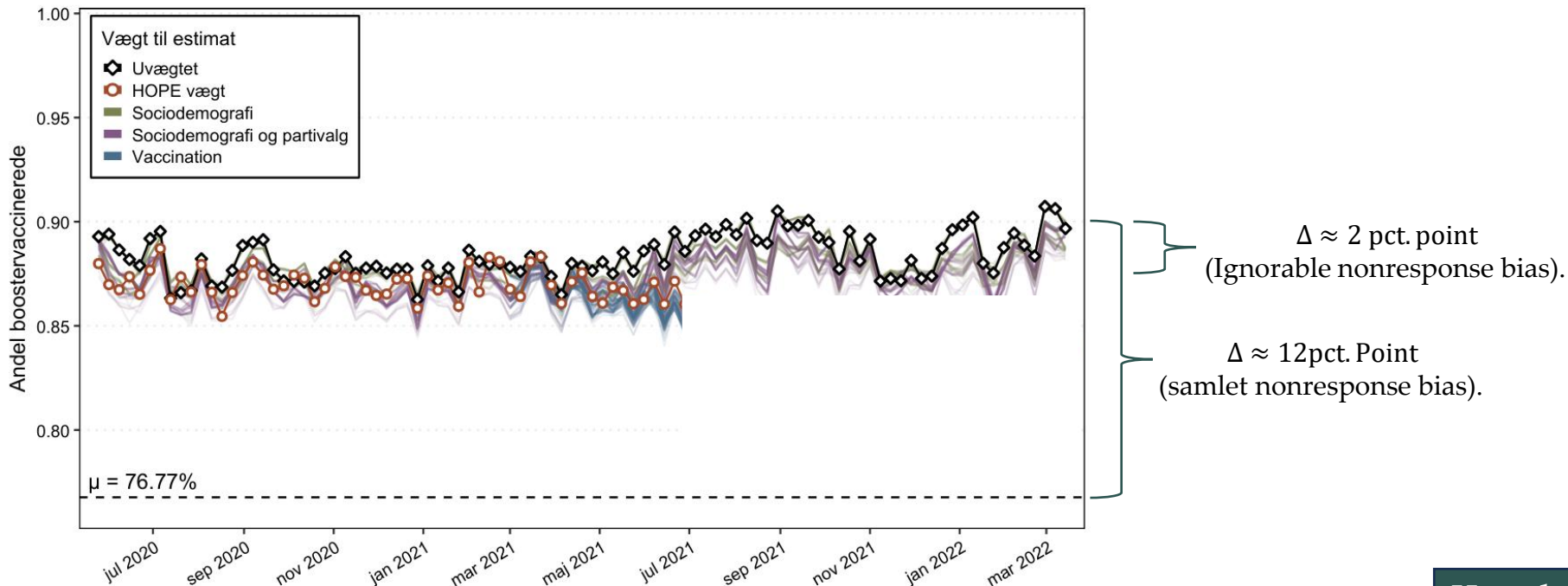
... men det er jo uvægtet!

HOPE Early Warning System: En survey med 1,6 mio. danskere

Vi bruger **registerdata** til at isolere outcome-relateret nonresponse bias i estimer af vaccinationsdækning.

- Estimer for andel, som har modtaget en boostervaccine mod COVID-19 opdelt på ugentlige indsamlingsrunder viser en **meget begrænset effekt af vægtning**.

Figur 12: Andel boostervaccinerede ex post i respondentmassen betinget af deltagelsesuge

Note: Figuren viser 210 forskellige estimater af boostervaccinationsstatus opgjort ex post af pandemien for hver af de 95 indsamlingsuger i HOPE EWS (samlet $n = 380.334$). $\mu = 76,77\%$ er boostervaccinationsdækningen i populationen af danskere i alderen 18-79 år, opgjort 06-09-2022.

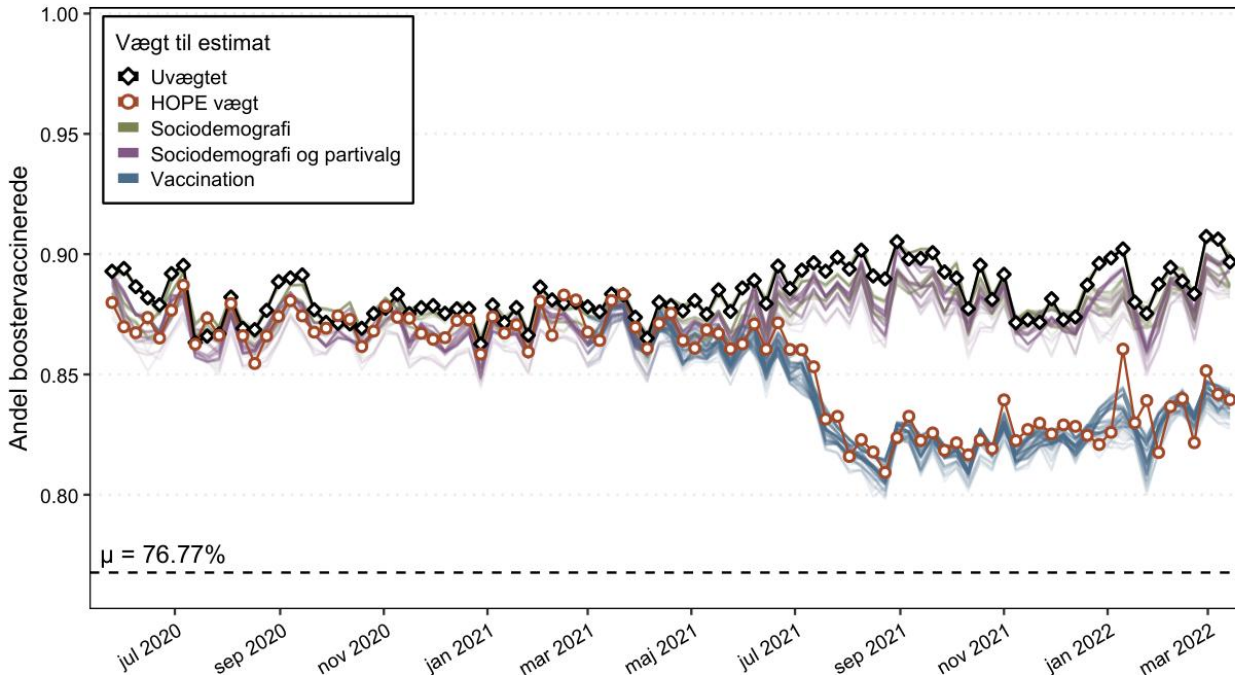
Hovedpointe: Outcome-relateret nonresponse bias skaber en surveyfejl på ≈ 10 pct. point i estimer af vaccinationsdækning i datasættet.

HOPE Early Warning System: En survey med 1,6 mio. danskere

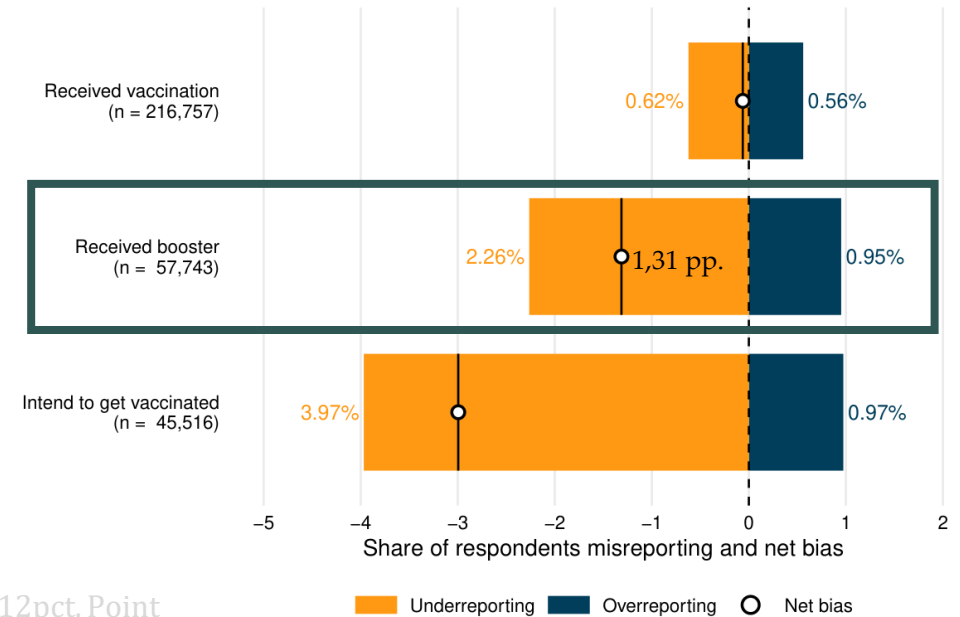
Vi bruger **registerdata** til at isolere outcome-relateret nonresponse bias i estimater af vaccinationsdækning.

- Selv når vi vægter på om man har modtaget én vaccinedosis eller ej, som er en stærk predictor for booster, er der **fortsat meget bias**.

Figur 12: Andel boostervaccinerede ex post i respondentmassen betinget af deltagelsesuge

Note: Figuren viser 210 forskellige estimater af boostervaccinationsstatus opgjort ex post af pandemien for hver af de 95 indsamlingsuger i HOPE EWS (samlet $n = 380.334$). $\mu = 76,77\%$ er boostervaccinationsdækningen i populationen af danskere i alderen 18-79 år, opgjort 06-09-2022.

$\Delta \approx 12$ pct. Point
(samlet nonresponse bias).

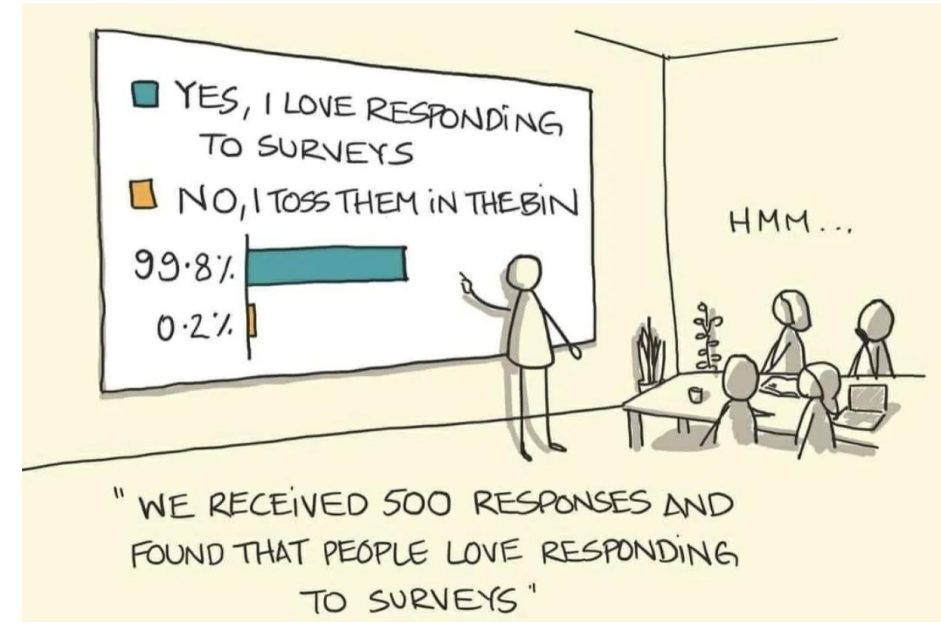
$\Delta \approx 6$ pct. point
(vægtet for vaccineret/ikke-vaccineret).

Hovedpointe: Frafald er en betydeligt større kilde til surveybias end fejlrapportering ved estimering af vaccinationsdækning i HOPE.

I praksis kan vi sjældent sammenligne vores surveyestimer med verificerede registerdata

Tilstedeværelsen og eventuelt omfang af outcome-relateret nonresponse bias er...

- Drevet af uobserverbare faktorer såsom interesse i surveyemnet.
  - Outcome-afhængigt.
  - Oftest uidentificerbart.
- **Behov for nye metodiske redskaber til at identificere outcome-relateret nonresponse bias.**

En ny tilgang: Randomiserede responsinstrumenter

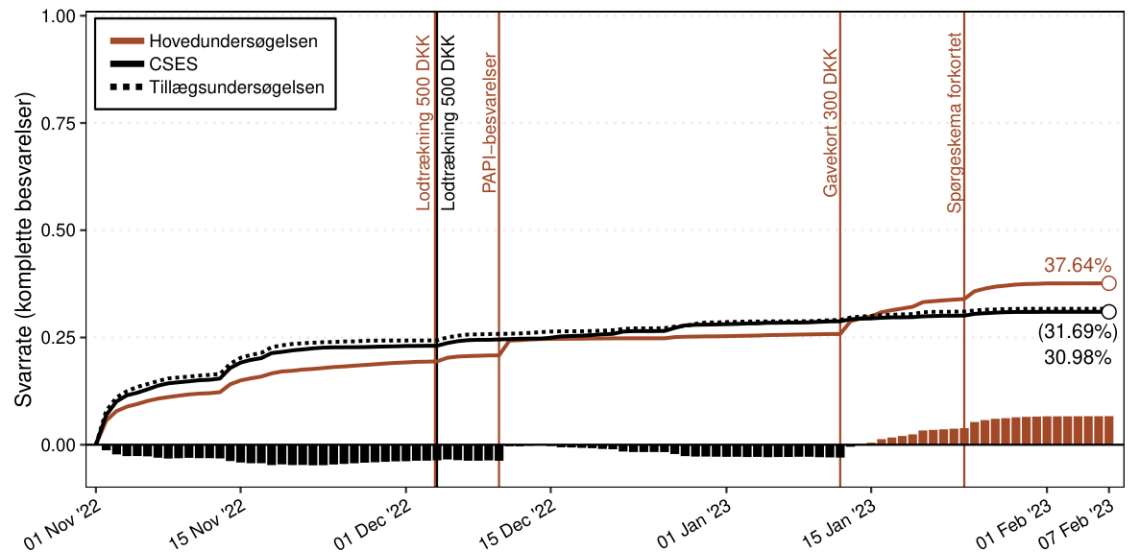
Vi ønsker at undersøge **sammenhæng mellem responsandsynlighed og outcome** for, at estimere og korrigere for outcome-relateret nonresponse bias.

- **Problem 1:** Surveyrespons er binært, responsandsynlighed er kontinuert (og teoretisk).
  - **Problem 2:** Outcomes observeres kun for respondenter.
- **Løsning:** Manipulation af responsandsynlighed gennem randomiserede responsinstrumenter.

Tilfældigt implementeret i Valgundersøgelsen

- I Valgundersøgelsen 2019 & 2022 er respondenter tilfældigt udtrukket til parallelle indsamlinger med forskellige responsfremmende tiltag.

Figur 16: Tidslinje over svarrater for Hovedundersøgelsen, CSES og Tillægsundersøgelsen 2022

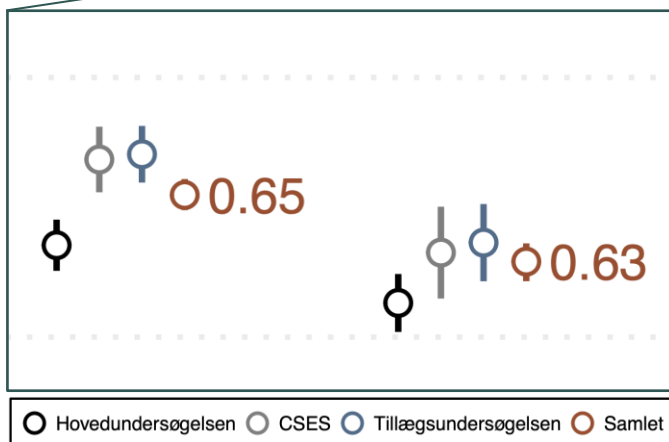

Note: De akkumulerede svarrater er opgjort for respondenter med komplette besvarelser (RR1). Modtagelsesdatoen for PAPI-besvarelser er ukendt og de er derfor alle kodet til dagen efter udsendelsen af papirspørgeskemaet. Tillægsundersøgelsens endelige svarrate er angivet i parentes. Søjlerne i bunden af tidslinjen viser forskellen i svarrater mellem Hovedundersøgelsen og CSES. Kilde: Hansen & Stubager (2023).

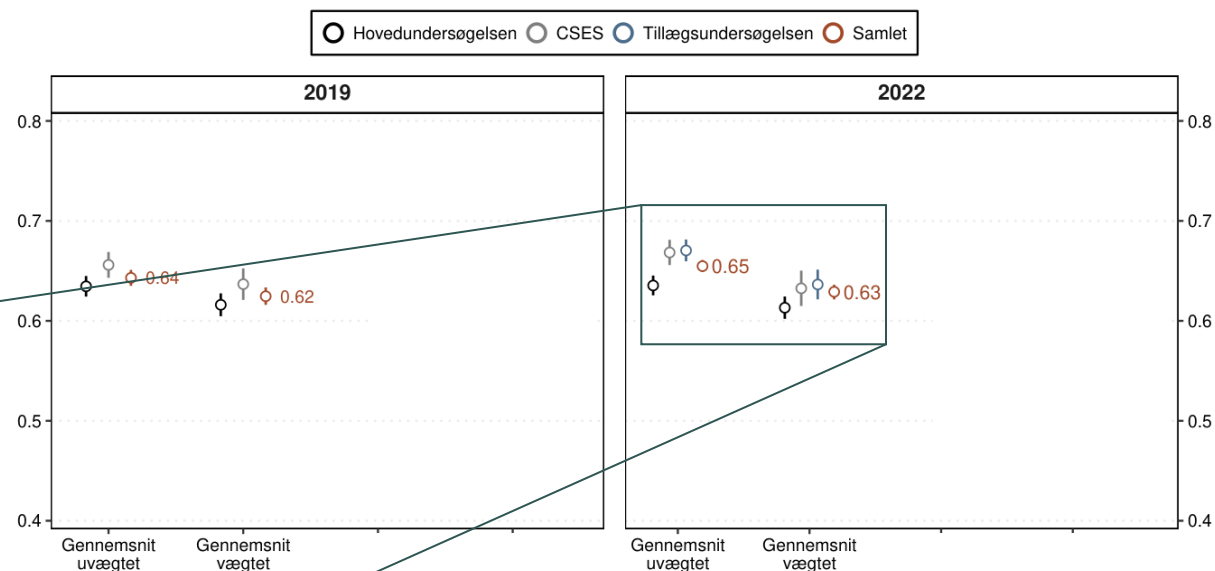
Indikationer på outcome-relateret nonresponse bias

Vi kan analysere forskelle i estimater på tværs af indsamlingerne for at undersøge sammenhængen mellem respons sandsynlighed og outcome.

- Signifikante forskelle mellem estimaterne skyldes responsinstrumentet.
- Når vi observerer svar fra individer, som ellers ikke ville have svaret, ændres estimaterne for vores outcome.

Figur 19: Estimater for politisk interesse

Note: Politisk interesse er skaleret 0-1. Estimaternes 95% konfidensinterval er angivet med vertikale streger. Signifikansniveauet af korrelationskoefficienten $\hat{\rho}_{R^*,Y}$ er angivet med stjerner, hvor * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$. Data fra Hovedundersøgelsen (2019: $n = 2.376$, 2022: $n = 2.802$), CSES (2019: $n = 1.558$, 2022: $n = 1.530$) og Tillægsundersøgelsen (2022: $n = 2.124$).

Heckman-korrigeringer

Heckman-modellen: 2-stage model

- 1) Selektionsligning med responsinstrument.
- 2) Outcomeligning, hvor der tages højde for systematisk surveydeltagelse uden antagelser om selektionsmekanisme.

Konfidensinterval afspejler både stikprøvefejlen og usikkerhed i responsmekanismen.

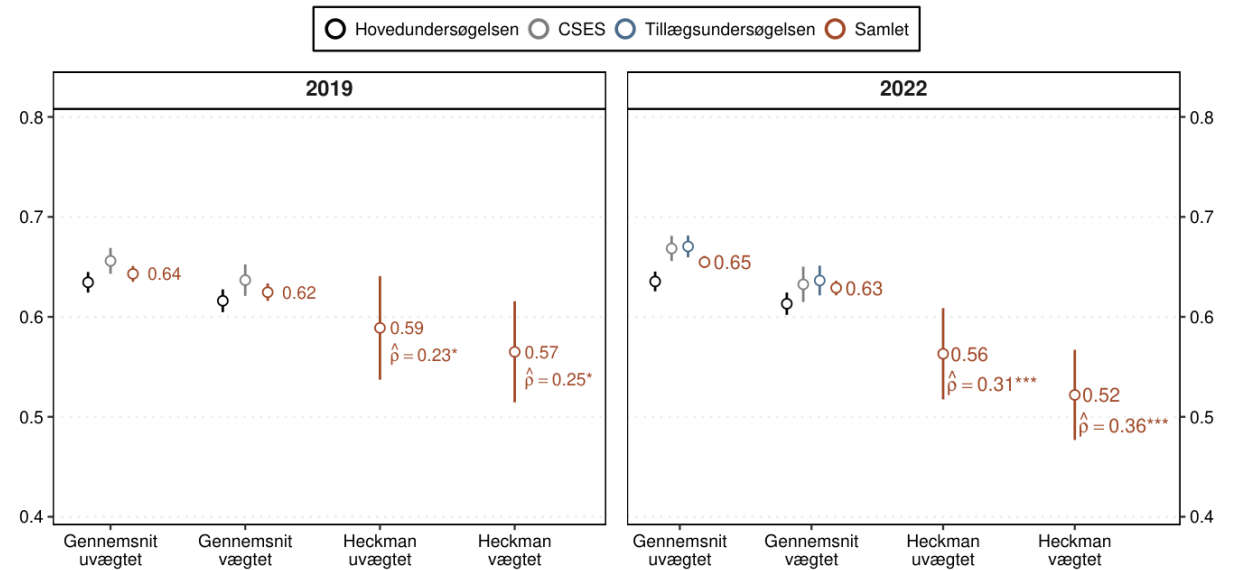
- Stærkere responsinstrumenter reducerer usikkerheden.

Antagelser:

Relevanskriteriet og eksklusionskriteriet

(Samme antagelser som ved brug af instrumentvariable)

Figur 19: Estimerer for politisk interesse

Note: Politisk interesse er skaleret 0-1. Estimaternes 95% konfidensinterval er angivet med vertikale streger. Signifikansniveauet af korrelationskoefficienten $\hat{\rho}_{R^*,Y}$ er angivet med stjerner, hvor $*p < 0,05$, $**p < 0,01$, $***p < 0,001$. Data fra Hovedundersøgelsen (2019: n = 2.376, 2022: n = 2.802), CSES (2019: n = 1.558, 2022: n = 1.530) og Tillægsundersøgelsen (2022: n = 2.124).

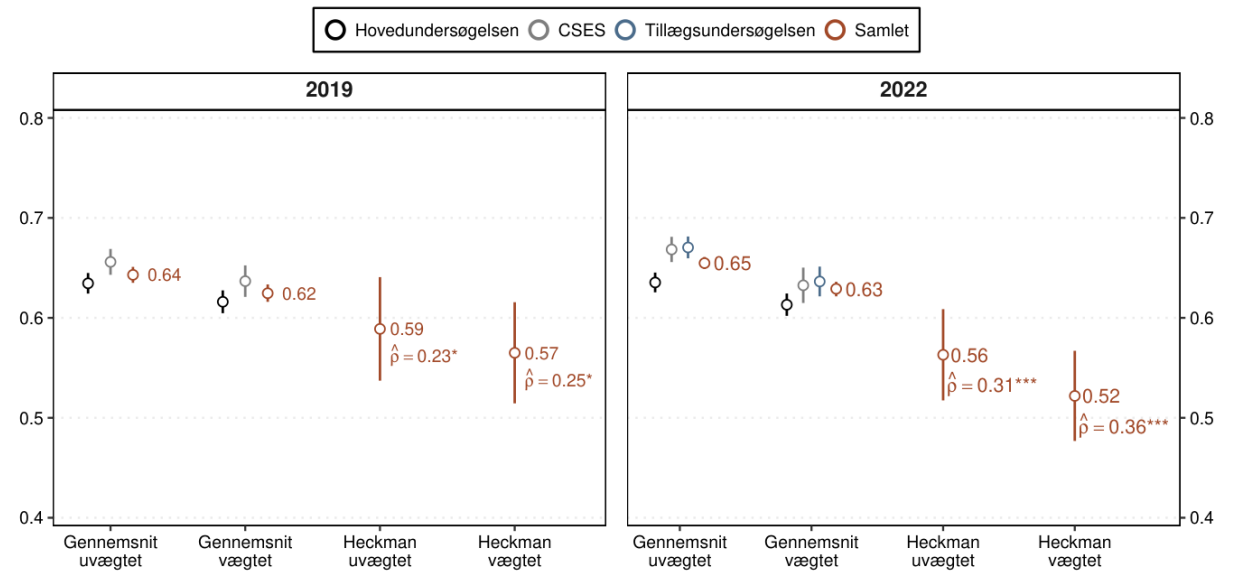
Outcome-relateret nonresponse bias i Valgundersøgelsen

Respondenter i valgundersøgelsen er i gennemsnit:

- Mere politisk interesserede.

... end populationen af danske vælgere.

Figur 19: Estimer for politisk interesse

Note: Politisk interesse er skaleret 0-1. Estimaternes 95% konfidensinterval er angivet med vertikale streger. Signifikansniveauet af korrelationskoefficienten $\hat{\rho}_{R^*,Y}$ er angivet med stjerner, hvor $*p < 0,05$, $**p < 0,01$, $***p < 0,001$. Data fra Hovedundersøgelsen (2019: $n = 2.376$, 2022: $n = 2.802$), CSES (2019: $n = 1.558$, 2022: $n = 1.530$) og Tillægsundersøgelsen (2022: $n = 2.124$).

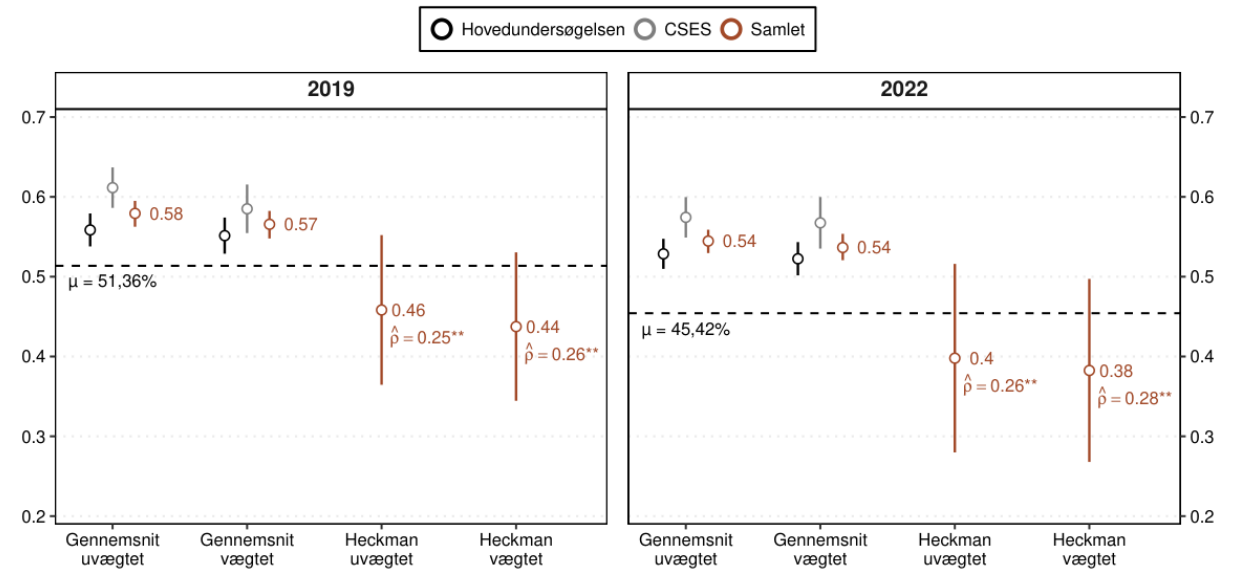
Outcome-relateret nonresponse bias i Valgundersøgelsen

Respondenter i valgundersøgelsen er i gennemsnit:

- Mere politisk interesserede.
- **Mere tilbøjelige til at stemme personligt på kandidater.**

... end populationen af danske vælgere.

Figur 17: Estimering af andel personlig stemmer

Note: *Personlig stemme til Folketingsvalg* er en binær variabel skaleret 0-1. Estimaternes 95% konfidensinterval er angivet med vertikale streger. Signifikansniveauet af korrelationskoefficienten $\hat{\rho}_{R^*,Y}$ er angivet med stjerner, hvor * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$. Data fra Hovedundersøgelsen (2019: $n = 2.213$, 2022: $n = 2.713$) og CSES (2019: $n = 1.426$, 2022: $n = 1.466$).

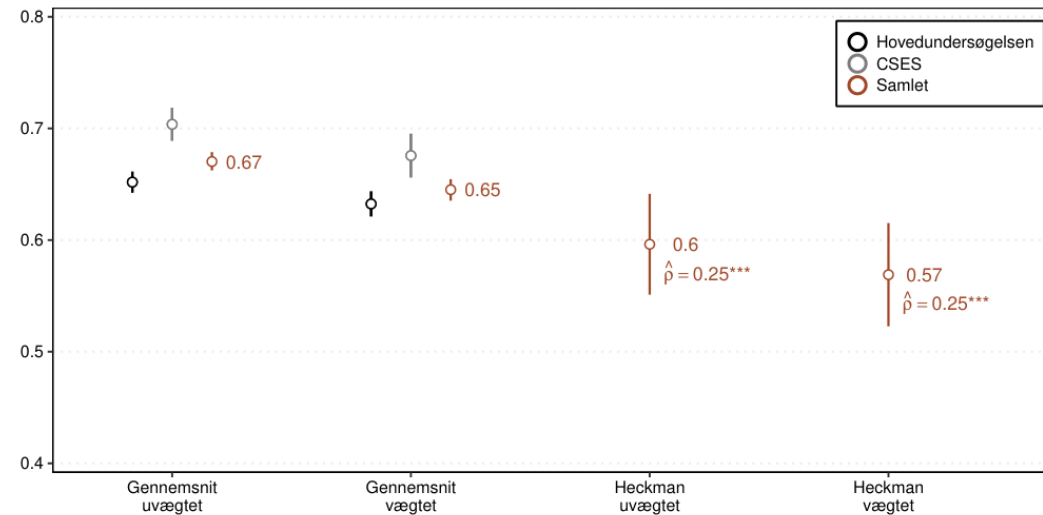
Outcome-relateret nonresponse bias i Valgundersøgelsen

Respondenter i valgundersøgelsen er i gennemsnit:

- Mere politisk interesserede.
- Mere tilbøjelige til at stemme personligt på kandidater.
- **Mere tilfredse med demokratiet.**

... end populationen af danske vælgere.

Figur 21: Estimer for demokratisk tilfredshed

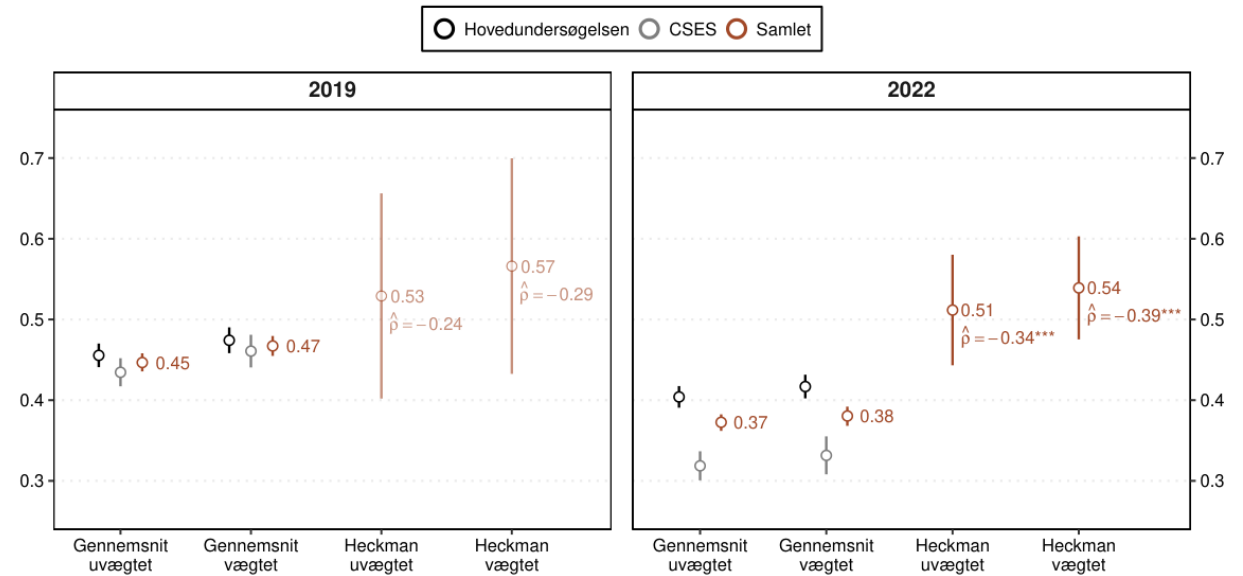
Note: Demokratisk tilfredshed er skaleret 0-1. Estimaternes 95% konfidensinterval er angivet med vertikale streger. Signifikansniveauet af korrelationskoefficienten $\hat{\rho}_{R^*,Y}$ er angivet med stjerner, hvor * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$. Data fra Hovedundersøgelsen ($n = 2.639$) og CSES ($n = 1.458$).

Outcome-relateret nonresponse bias i Valgundersøgelsen

Respondenter i valgundersøgelsen er i gennemsnit:

- Mere politisk interesserede.
  - Mere tilbøjelige til at stemme personligt på kandidater.
  - Mere tilfredse med demokratiet.
  - **Mindre tilbøjelige til at støtte en stærk leder, der gradbøjer demokratiet.**
- ... end populationen af danske vælgere.

Figur 22: Estimer for støtte til stærk leder

Note: Støtte til stærk leder er skaleret 0-1. Estimaternes 95% konfidensinterval er angivet med vertikale streger. Signifikansniveauet af korrelationskoefficienten $\hat{\rho}_{R^*, Y}$ er angivet med stjerner, hvor * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$. Data fra Hovedundersøgelsen (2019: $n = 2.006$, 2022: $n = 2.550$) og CSES (2019: $n = 1.470$, 2022: $n = 1.486$).

Outcome-relateret nonresponse bias i Valgundersøgelsen

Respondenter i valgundersøgelsen er i gennemsnit:

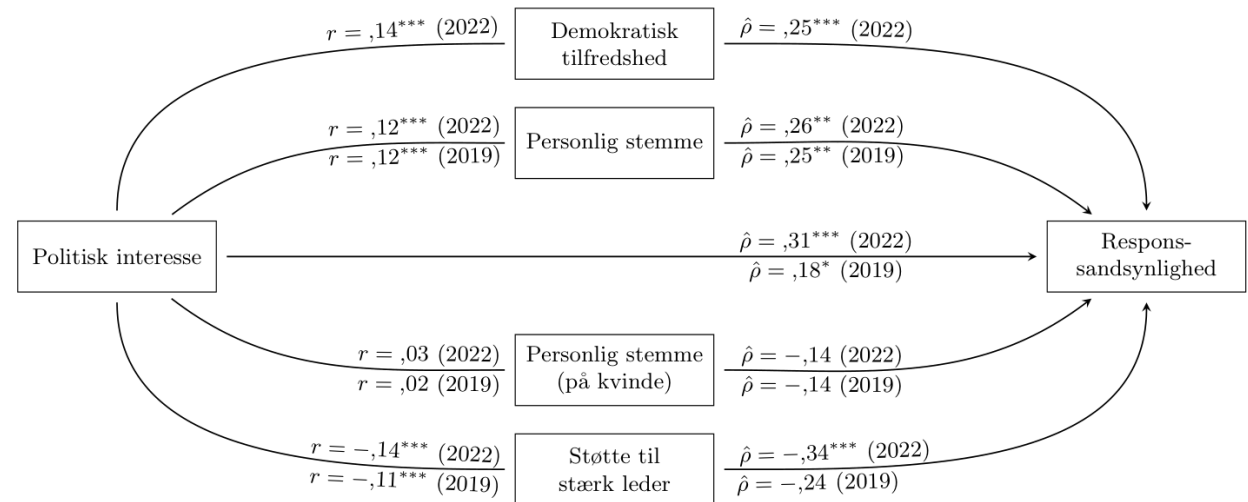
- Mere politisk interesserede.
- Mere tilbøjelige til at stemme personligt på kandidater.
- Mere tilfredse med demokratiet.
- **Mindre tilbøjelige til at støtte en stærk leder, der gradbøjer demokratiet.**

... end populationen af danske vælgere.

Denne bias er drevet af interesse for surveyemnet.

- Respondenters **politisk interesse påvirker sandsynligheden for at deltage** i Valgundersøgelsen uafhængigt af alder, uddannelse mv.

Figur 24: Korrelationer mellem outcomes og henholdsvis politisk interesse og respons sandsynlighed

Note: r betegner Pearsons r korrelationer mellem politisk interesse og et andet outcome. $\hat{\rho}$ betegner den estimerede korrelation mellem et outcome og sandsynligheden for at besvare Valgundersøgelsen. Korrelationerne er beregnet og estimeret ud fra både Valgundersøgelsen 2019 og 2022.

Outcome-relateret nonresponse bias

Vores speciale viser, at:

1. **Omfanget** af outcome-relateret nonresponse bias kan potentielt være stort.
  - ... men det vil altid være outcome-afhængigt, da det eksisterer på item-niveau.
2. **Risikoen** er særlig stor ved outcomes relateret til surveyemnet og de informationer man får om en surveys indhold i invitationen før man trykker ind i selve surveyen.
  - Politisk interesserede er mere tilbøjelige til at deltage i Valgundersøgelsen.
  - Borgere der blev vaccineret for COVID-19 er mere tilbøjelige til at deltage i HOPE.
3. **En løsning** er, at identificere (og evt. korrigere) outcome-relateret nonresponse bias med randomiserede responsinstrumenter.
  - Observerede faktorer som sociodemografi har ofte begrænset forklaringskraft for responsmekanismen. **Vægtning er nødvendigt, men ikke altid tilstrækkeligt.**
  - **Derfor bør vi sandsynliggøre empirisk, at der ikke er outcome-relateret nonresponse bias – ikke antage dets fravær.**

KLUMME AF CHRISTIAN JENSEN
Ansvarshavende chefredaktør

Kan vi stole på meningsmålinger

Tak for opmærksomheden!

Anton Hvidberg Munch
Cand.scient.pol.

Email: Antonhmunch@gmail.com
Tlf: +45 60447389

August Eie Albertsen
Cand.scient.pol.

Email: Augusteie1009@gmail.com
Tlf: +45 20227483

Specialet kan tilgås [her](#)

Det usynlige frafald: Outcome-relateret
nonresponse bias i moderne surveypraksis

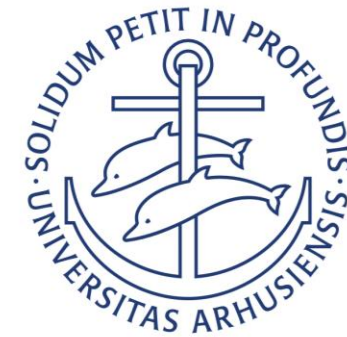
Forfattere: August Eie Albertsen & Anton Hvidberg Munch¹

Aarhus Universitet: Institut for Statskundskab

Vejleder: Kim Mannemar Sønderskov

Afleveringsdato: 10. juni 2025

Speciale

Antal tegn: 311.962 (inkl. figurer, tabeller og appendiks)

INSTITUT FOR STATSKUNDSKAB
AARHUS UNIVERSITET

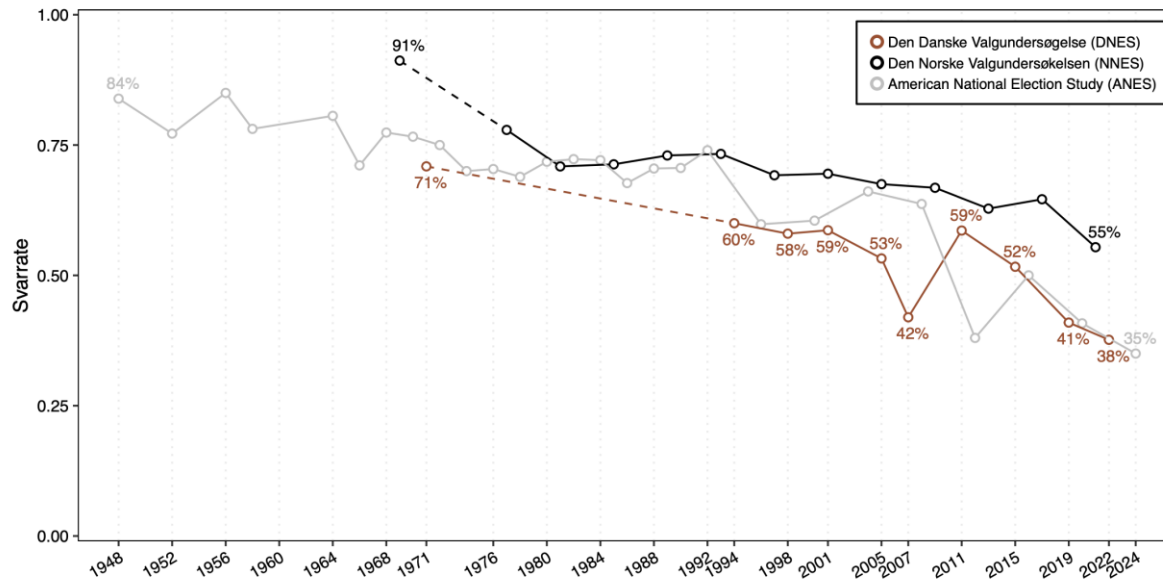
(må ikke citeres uden tilladelse)

Centrale spørgsmål vi står tilbage med

Vi har over tid set et fald i svarrater, men er der også sket ændringer i frafaldsmønstre over tid?

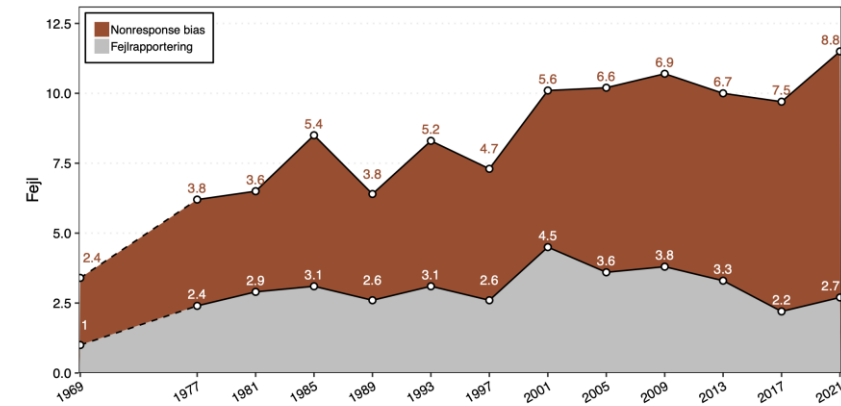
- Skal vi være mere opmærksomme på nonresponse bias nu end tidligere?
- Hvilke implikationer har dette potentielt for validiteten af tidsseriedata?

Figur 1: Svrrater over tid for udvalgte valgundersøgelser

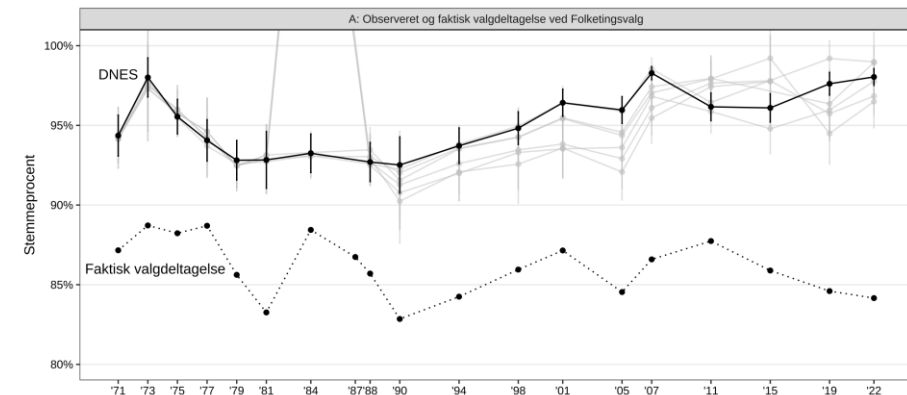

Note: Svrrater for ANES: 1948-1992 stemmer fra Luevano (1994), 1992-2016 stammer fra Cavari & Freedman (2023) og 2020-2024 er hentet manuelt fra ANES tekniske rapporter (electionstudies.org). Svrrater for NNES er fra Kleven (2022). Svrrater for DNES er hentet manuelt fra DNES tekniske rapporter (Rigsarkivet.dk). Stiplede linjer angiver manglende data på svrrater i et eller flere valgår.

Figur 3: Dekomponering af kilder til fejl i estimer af valgdeltagelse i NNES

Note: Figuren viser den samlede surveyfejl i NNES estimer af valgdeltagelse i procentpoint. Surveyfejlen er opdelt på nonresponse bias (rødt areal) og fejlrapportering (gråt areal). Resultaterne stammer fra Kleven (2022, 37).

Note: Valget i 1987 er fjernet grundet en tydelig fejl i data (årsag ukendt). I 1984 er estimeret for valgdeltagelse hhv. 122,1% og 120,9% når der benyttes 'weight2' og 'weight4'. Den sorte linje er DNES rådata mens grå linjer er vægtet ud fra DNES vægte. Kilde: DNES kontinuertfil og DNES 2022.

Outcome-relateret nonresponse: Best practice

- 1. Randomiseret tildeling af responsinstrumenter** (incitament, kontaktkanaler og –hyppighed, surveylængde mv.)
  - a) Disse kan med fordel kombineres for at skabe størst mulig forskel i svarrate mellem grupperne.
  - b) Et stærkt responsinstrument vil mindske usikkerheden i en estimer fra en evt. Heckman-model
- 2. Simpel test for outcome-relateret nonresponse bias: Sammenligning af observerede gennemsnit**
  - a) Hvis der er (signifikante) forskelle, er dette en indikation på tilstedeværelse og retning af outcome-relateret nonresponse bias
- 3. (Evt: Test for og korrigering af outcome-relateret nonresponse bias med Heckman-modeller)**
  - a) Finder man en signifikant korrelation mellem respons sandsynlighed og outcome, er dette en indikation på tilstedeværelse og retning af outcome-relateret nonresponse bias, og man kan fortsætte til b)
  - b) Heckman-modellens estimerede gennemsnit giver et (ofte usikkert) bud på den sande parameter

Næste arrangement

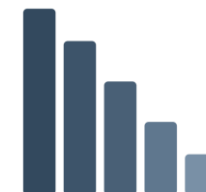
Surveyeksperimenter: Kausalitet og kvalitet

10. marts 2026

Klokken 15-17

CSS 35.01.06

Center for Sundhed og Samfund (CSS), se kort i pdf format Øster
Farimagsgade 5, Bygning 35, 1 sal
København K, 1353

Det Nationale Forskningscenter
for Arbejds miljø

Roskilde Universitet

KØBENHAVNS
PROFESSIONS
HØJSKOLE

Bispebjerg og Frederiksberg
Hospital

Center for Klinisk Forskning
og Forebyggelse

master™
VALUE PEOPLE

norstat

DST

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

Ældre @ Sagen

Department of
INTERNATIONAL ECONOMICS,
GOVERNMENT AND BUSINESS

COPENHAGEN BUSINESS SCHOOL

STATENS INSTITUT FOR
FOLKESUNDHED

Epinion
- making sense

VIVE

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD

Region
Hovedstaden

Center for
Patientinddragelse

